Орган Руського Народного Союза в Америці

СВОБОДА

SVOBODA

РІК XXI. Джерзи Сіти, Н. Дж., четвер, 2-го січня 1913. Ч. 1. | VOL. XXI. Jersey City, N. J., Thursday, January 2, 1913. №. 1.

ХРИСТОС РАЖДАЄТЬ СЯ!

З нагоди Рождества Христового засилаємо усім членам Руського Народн. Союза, усім нашим читачам і приклонникам сердечні желаня „Веселих Сьвят".

РЕДАКЦІЯ.

„СЛАВА ВО ВИШНИХ БОГУ, А НА ЗЕМЛИ МИР, ВО ЧЕЛОВІЦІХ БЛАГОВОЛЕНІЄ".

СІЛЬСЬКИЙ ЛІКАР.

Воно вже так ведеть ся з давна в Гориглядах, що без бійки не обійдеть ся ніодна сьвята Параскева.

Та сим разом нікого не вбили, тільки зломили ногу різникови, а по правді він сам собі її стовк, коли вилетів крізь двері шинку і повалив ся на камінь перед порогом. „Сего хиба вже доста!" — скаже може хто невибагливий. „Се дурниця!" — кричить кушнір Франц. — „Він вже йшов на нас з лавицею, а як різник бере ся до бійки, то нема жартів".

„Сего за богато на мене!" — стогнав майстер. „Приведіть мені Панька, добрі люди! Ради Бога сьвятого, Панька!" — йойкав у голос. Господоньку! як вже різник так заводить, він, що не страхає ся ніякої крови! Таке голосіння, просто сьміх! Вчити-б ся йому терпеливости від свого вола, як то падати під обухом сокири, щоб вже більше не встати. Але підняти ся треба — годі-ж лишити різника ось так на земли.

Панька кличте! Сільського хирурґа з Річки, що наставляє кости.

Коли різника вносили в хату, заревіли радісно його телята в стайни — але їх мати, стара красуля гримнула: „Мовчіть, молоді дурники! Вже післали за Паньком. У три тижні стане наш ворог на ноги".

Згодом вернув післанець. „Панька нема. Панько в арешті!"

— Христе царю! Що се він накоїв?

— Кости складав.

— Таж се ніяка провина.

— І доктора спаплюжив. І доктор казав його заперти.

— За те, що паплюжив?

— За те, що кости складав.

— Говори з дурнем! Крутить ся в кільце, гей той зґедзаний бик.

— Правду кажу — мовить післанець.

— Складати кости діло зборонене. Се вільно тільки еґзаментованим.

— Та що се ти верзеш! Як хто собі притьмом зломить ногу, так не час тодї Паньковн складати еґзамента.

— Тим то як раз треба йти зі зломанем до доктора, каже доктор. Доктор має на се еґзамента, каже доктор.

— „Ой! йой! йой! вмираю!" — стогне майстер.

Люди починають сходити ся.

Там в різници висить сьвіжа шкіра з вола, що йно вчера вечером здерта. Ще ніби трохи вимахує хвостом.

— Ні одної кістки нема цілої — жалує ся різник. „Немов усе розхитало ся в мені. Ох, я нещасний".

— Що тут діяти? Хиба покликати доктора...

— Сохрань Господи! — відраджують сусіди. „Доктор вчений з книжок. Головою то він би і зложив кости, але руками то инша річ. І відкіль може вміти? Практики не має, сарака, щоби вправити ся. Кождий, хто що зломить, кличе Панька".

— Так воно і є — каже другий. Та й ще розважте се: доктори дуже люблять вчити ся на людях. Кождий з них хоче в такім нещастю чогось навчити ся — байдуже чи кого се болить чи нї. Терпить хорий, на те він і хорий.

— Я не скажу, що вони нічого не знають ті доктори, того я не скажу — відзиває ся знов третий. По старому звичаю ногу складати, се не така й штука. Але вони трібують, чи не вдасть ся вона зложити на новий спосіб. Таке треба препінь на ріжні способи вміти робити. Чоловік не перевчить ся ніколи до смерти, а все треба мати на думці знаневченість — так воно по їхньому, по докторськи. А відтак вся робота нінащо і знова ногу наново ломи, як прийде ретельний доктор від костий. Но, та не кождий такий твердий на ломанє — не кождий витримає такі штуки.

— Де сидить Панько? — кричить різник з болю.

— В Річці сидить, в громадськім арешті.

Кличте моїх челядників, хай беруть топори і йдуть розбивати арешти!

— Так воно не йде, сусіде! — вспокоював шинкар. — Я знаю ліпший спосіб. З начальником суду в Річці ми знакомі. Лепський пан! Колись під Різдво зарубаєш йому товсту свинку і пішлеш в дарунку. Він рад буде. Я тепер до него. Петре! а ходи но сюда! Маєш шістку. Біжи мерщій до пана судії в Річці. Ти препінь знаєш того веселого панка з рижою бородою — був якось у нас. Скажи йому: я і пан майстер просимо випустити Панька на годину, на одну годину тільки. Пан майстер попав у нещасте. — Та ні! стрівай! я таки сам се зроблю, так буде краще. А ви тримайте ся, сусіде! лиш бадьоро! Я вже приведу Панька. Поки-що злагодьте тут усе потрібне. Ліжко висунути на середину, і кілька міцних посторонків придасть ся. Ну, оставайте з Богом, я притьмом поверну.

Так говорив шинкар гориглядський. Перед хатою вже стояв запряжений візок — гарна штука! — і за двайцять хвилин вже був шинкар в Річці.

Судія сидів якраз в реставрації, де в городі була мета до стріляня. Добре стріляють в Річці, що й казати!

Шинкар сьміло тут входив звичайно, бо неодин з тутешних міщан сидів в його кишени за довги. Але сегодня якось ніяково йому було, крутив ся сюди-туди, аж наконець попросив слугу, викликати пана судію на часочок.

— А що доброго скажете, — батьку! — спитав весело судія.

— Шинкар відтягнув його на бік під тінисту липу. — Велике благанє до вас, пане начальник — почав і розповів, за чим прийшов. — При бійці в Гориглядах різницький майстер зломав ногу.

— Деж були жандарми? — гукнув судія.

Не було, пане начальнику.

— А по щож ви до мене, до судії. Судія вам кривої ноги не випростує.

— Не крива, а таки зовсім зломана.

— Маєте вже його?

— Лежить сарака, постогнуючи в хаті.

— Я питаю за того, що розбивав в коршмі людий.

— Не знаємо. Та-про него байдуже. Се нікого не болить, де він теперички. Але нога клято болюча. Я прийшов просити о доктора, щоб зложив ногу.

— Невжеж я маю хірурґів! — засьміяв ся судія.

— Одного таки маєте, пане начальник. І добре бережите його. Коли ваша ласка, просив би я відпустити нам Панька з арешту на годинку.

— До чорта! — крикнув судія. — Як зломана нога, так йдіть до доктора. Препінь маєте свого доктора в Гориглядах.

— Нема дома — брехав, мов оріхи лускав, шинкар. — Чув, завізвали його до Лісок і аж під ніч поверне. Так довго не годен сарака майстер терпіти. Нога пухне, підпливає кровю — згодом буде вже за пізно. Може зістати калікою на ціле житє.

— Господи! що се ви? Препінь розумієте, що арештанта не вільно випускати та й ще на таке діло, за яке саме відсиджує кару.

Шинкар вхопив судію легенько за рамя і говорив шепотом: — Ми знаємо, за що Панько запертий. Не за фушерку, ні! Він складав поломані кости і добре складав і богато добра зробив людям, богато добра, більш чим лиха. І сторонські люди сходять ся до нього за порадою. Кажуть, що небавом дістане новий дозвіл на курацію.

— Може бути, усе може бути! — відпекував ся судія. — Позвольте пане! — тягнув свою річ шинкар. — Ми знаємо, хто всадив Панька до арешту. Він доктора спаплюжив. І хай сидить! Хай сидить, доки сам захоче! Але тепер треба нам його на годиночку, на одну годину тільки! Сеї ласки ми гориглядції не забудемо пану начальникови ніколи.

— А хто заручить мені, що він верне? — спитав судія.

— Я, пане судія, я! Ручу своєю головою і цілим своїм домом і кухнею і пивницєю і — бочівкою доброго черешняку. Різник також чимсь заручить, я знаю се. І хоч би мав я привести Панька на посторонку, так доставлю вам його назад. Клену ся Богом!

— Се важка відвічальність...

— Ах, колиб ви почули, пане, як він сарака стогне-голосить! Мороз переймає чоловіка, волосе дубом стає на голові.

— Важка відвічальність для судії...

— Не судія ви тепер, пане, не судія! Тут тільки чоловік з щирим серцем може помогти — ви такий чоловік, що хоче добре діло зробити. Яка кому з сего шкода? Я сказав: У пана начальника ніхто даром не просить — так я всім сказав в Гориглядах. До пана судії в Річці як хто зверне ся о поміч, то певно відійде поратований. В него не тільки добра голова, а ще краще серце!

Сей вмів басувати людям, шинкар!

Не лицює судії плакати перед людьми, але судії з Річки таки стали слези в очах. Не знати, чи було се милосердє над нещасним різником, чи зворушенє ізза довіря, з яким звернули ся до него; — як там не було, а судія тронутий до сліз, почав мякнути. Та щоб не показувати сего на зверх, гукнув ніби грізно: „Але без жандарма не пущу драбугу!"

— Велике вам спасибі, пане! — дякував, кланяючись, шинкар.

Небавом посім троє люда простувало в сторону Горигляд. Попереду шинкар, з заду жандарм з насторченим баґнетом, а в середині між ними малий, згорблений чоловік, що ступав дрібними кроками, по два на один жандармський. Се був Панько. Спершу він крамарив і шевцював за молоду, отже вже по трохи мав до роботи з людськими ногами. Відтак від шевської смоли перекинув ся до живичних плястрів і — сам не знаючи як, зробив ся хірурґом, складачем потовчених і поломаних костий. Раз якось наставив коняці зломану ногу так добре, що могла в останне зайти сама до лупія і з того часу проголосили люди, що Панько знає лічити зломаня. Згодом він вправляв ся в своїй штуці, але найбільшої слави добув, коли оженив ся з донькою старого сільського складача костий, а сей в посагу за донькою переказав зятеви своє лікарське знанє і свої „докторські інструменти". Панько був з сего вельми рад, що може закинути шевство, бо воно — як мовляв — не йде йому на здоровлє, те сидженє над роботою. А тепер ось прийшло ся сидіти. Так певна річ, що прохід з арешту до Горигляд був Паньковн понутру. Він навіть не хотів користати з шинкарського візка — він бажав порухати ся троха на сьвіжому воздусі і йти гей мученик перед жандармом. А й те щось було варта, що сам жандарм вів його до нової „курації", його, що як раз за таку „курацію" сидів в арешті.

Тимчасом до різника привели стару Матрону, що вміла відмовляти недуги і заклинати рани. Вона припала до ноги, яку старий виставив з під покривала, хрестила її якраз великим пальцем і промовляла: „Зломане, я благословлю тебе нинішним сьвятим днем, щоби ся нога опять стала простою до девяти днів, як сего хоче Бог Отець і Син і Дух сьвятий. Цілюще се зломанє, цілющий сей день, в котрім народив ся Христос Спаситель. Тепер я замовлю отсю годину, стаю над сими ранами, щоб вони не підпухали во імя Бога Отця і Сина і сьвятого Духа амінь!"

Тут увійшли пані з Річки.

Перший суворий погляд Панька — він і в арешті не помякшав — обвів кругом сьвітлицю, чи все приладжене. Бандажі, посторонки, зелізні ґаки і моцні хлопи. Чого ще нема, треба вистарати ся. Відтак скинув зі себе синю блюзу і закотив рукави сорочки.

— Слава Богу сьвятому, болї злекшіли — прошепотіла стара Матрона.

— Чорта злекшіли! — скреготав різник.

— Нї! нї! — боронила ся баба і ховала поморщені руки під запаску, коли майстрова хотіла всунути їй щось в руку за фатиґу. — Не возьму! Не можу взяти. Не помогло би нічого, як би взяла плату. Се ради Господа сьвятого треба робити, як має помогти недужому. Иншим разом даруєте мені що ласка, пані матко! Відтак потюпала важким ходом до дверий.

— Тепер зачинаємо роботу! — сказав острим голосом Панько, станув перед ліжком і почав обмацувати і натискати обнажену ногу.

Хорий з болю взивав всіх сьвятих заступників. — Видержи батьку! — успокоювала його жінка. — Панько при тобі, так все піде добре. Здаєть ся, вона тільки звихнена.

— І сюди і туди! — відворкнув Панько. Господи! що то може чоловік висказати кількома короткими словами. Значить ся, нога викручена і зломана.

„Зелізні ґаки вбити в стїну!" — комендерував Панько. Чотири кріпкі парубки взяли ся до роботи. Дощинки і лупки лежали під рукою до „шпанованя", на полотняний шматок намащувано якоїсь масти.

„Баби на двір! — приказував Панько. „Тепер ви тут ні при чому!"

Різничка вийшла з хати, кажучи, що йде просто в церков і не перестане молити ся, доки нога не буде зложена. А жандарм пустив ся селом глядіти за галабурдником, що так ніжно положив майстра перед поріг корчми. Та показало ся, що виновника в сему ділї не було. Значить, сам різник викинув себе за двері. Тимчасом у хаті спутали хорому міцними посторонками ціле тіло і ноги. Сі посторонки робили нераз вже таку службу при найсильнійших волах. — І ще послужать! — сказав Панько. — Тепер сюди, хлопці! Два в голови, два в ноги. Посторонки міцно навинути на руку. Як скажу: тягніть! так з усеї сили до себе.

Майстер постогнував, не вгаваючи.

— Ще не пора! — здержував його Панько і забрав ся до „рихтованя". Глянув ще раз, чи все в порядку, відтак скомендерував: „Тягніть!" Почув ся жалібний стогін. — Міцнійш! Тягніть! Запріть ся об стіну! Міцно! — Проймаючий зойк-рев, щось затріщало в нозі, челядники зверещали разом у голос і — нога вискочила зі суставів.

Як грім залунало по цілих Гориглядах: — Швець Панько вирвав ногу різникови!

— Гей тому цьвіркунови вирвав ногу! А коли всї збігли ся поглянути, нога вже була обложена ціла плястрами. Майстрова стояла біля постелї і відтирала чоловіка оцтом. А Панько? Панько сказав: „Як стоїш одною ногою в арешті, то чорт годен тоді скласти чужу ногу! А то ще й стара баба вмішала ся — на таке треба-б чудотворця! Але все буде гаразд, тільки класти плястри невпинно.

Сказав і помандрував з жандармом опять до арешту.

З тої пори минуло пять-шість літ. Різник живе і досї в Гориглядах та штигулькає на ногу. Одна за довга, друга за коротка. Панько на волї але — судія кляв ся нишком, як ще раз дістане його в арешт, то вже не випустить на урльоп за ніякою порукую.

КАЛЄНДАР.

СІЧЕНЬ.

н. ст.	Днї	Руські сьвята
2	Четвер	Ігнатія свмч.
3	Пятн.	Юліяни мч.
4	Субота	Анастазії
5	Недїля	Перед Рожд.
6	Понед.	Навеч. Р. Хр.
7	Вівтор.	Рожд. Христ.
8	Середа	Собор Бог.

НОВИНКИ.

Новий проєкт цїсарського відручного письма в справі заснованя українського унїверситету обіймає після донесеня „N. Fr. Presse“ отсї основні точки: 1) Самостійний український унїверситет має бути активований в шкільнім роцї 1918—19, 2) Означенє місця осїдку сього унїверситету застерігаєть ся законодатній власти. 3) Аж до часу активованя самостійного українського унїверситету задержать свою правосильність всї постанови про уживанє української мови на теперішнім львівскім унїверситетї та перестануть обовязувати аж по заснованю українського унїверситету; таким робом рівночасно з ухвалою закона про самостійний український унїверситет буде оречений польський характер теперішного львівського унїверситету. 4) Пропозиції про іменованє нових українських сил наукових для львівського унїверситету має робити мінїстер просьвіти. 5) Роздаванє стипендій для слухачів обох народів управильнить ся після постанов фундаційних актів.

Конвенція шкільних руських тростісів з Манїтоби. У днях 26 і 27 грудня відбула ся у Віннїпеґу конвенція шкільних руських тростісів з провінції Манїтоби, на якій був присутним також д. Демидчук.

16 годинна обструкційна бесїда в віденськім парляментї. Рекорд в говореню осягнув в віденськім парляментї чеський радикальний посол Фрезі. Говорив він через 16 годин; він розпочав свою обструкційну бесїду у 8-ій годинї у второк, а закінчив її в середу в полудне. Фрезі-ого окружили його товариші Чехи і через часті викрики та перерви уможливлювали йому хвилевий відпочинок, та приносили для покріпленя каву і чоколяду.

Арештованя серед Поляків. В Кракові арештовано під замітом шпіонажі Іґнаца Курського, ученика VII-ої кляси гімназіяльної в Ярославі. Курського заманили до Варшави і там завели з ним розмову про веденє політичної і військової шпіонажі. Після інструкції, яку при нім найдено, мав він ушкоджувати військові маґазини. У Варшаві одержав зачет в сумі 100 рублїв. Окремо мав він ще ширити аґітацію антимонархічну. Арештовано також в Кракові кілька осіб, що викрали важний прилад військовий та вивезли його мабуть до Королївства. Увязнено 4 особи цивільні і військові.

Вудров Вілсон, нововибраний президент Злучених Держав має незадовго вибрати ся до Канади в цїли обговореня нової торговельної угоди Стейтів з Канадою. Вже наперед можемо сумнїватись — пише „Новий Край“ — чи до якої угоди прийде, бо консервативне правительство в Отаві, вибране фабрикантами, не схоче псувати інтересу канадійським капіталїстам. Деж є на сьвітї така дурничка, щоби бушель пшеницї продавав ся по 40 цт. при запертій граници до Стейтів, де канадійський фармер за сю саму пшеницю взяв би два рази більше. Так Канада гарний, цвитучий, промисловий край, але тільки для богачів-фабрикантів, які з ласки пана Бордена відгородили фармера високим фенсом (плотом), аби не дай Боже сей канадійський промисл лупленя фармера не псував ся. Тому і містер Вілсон тут нїчого не вдіє.

Жінки-добровольцї в Болгарії. Софійська ґазета „Вечерна Пошта“ пише, що в Болгарії давно вже істнує товариство жінок-добровольців „Сливниця“; члени сего товариства — се бувші добровольцї 1835 року. Се товариство поставило собі на метї засновувати добровільні дружини, які сталиб в пригодї підчас війни. На сю війну „Сливниця“ вже післала дві дружини добровольців. Тепер засновує ся і муштруєсь трета, в яку записано понад 100 жінок, що належать до всяких верств громадяньства; тут около двайцять офіцирських жінок, богато артисток, студенток, покоївок і селянок. Одягнені вони по військовому; волосє підчесано або підстрижено. Муштрують їх по воєнному разом з добровольцями мужчинами. Жінки добровольцї гарно вже стріляють, сповняють саму складну службу — нічну варту, розвідки і т. инше. З зовнїшного вигляду трудно навіть пізнати, що се не жовнїри-мужчини, а жінки.

Злочин коршмара. В Сяноцї закінчила ся довга цікава судова розправа проти Давида Герша Лїнзера, коршмара з Мочар. в Галичинї, обжалованого о морд Катерини Слабої. У згаданого коршмара служила 19-лїтна дївчина Катерина Слаба, з якою він удержував любовні зносини, хоч був жонатим. Коли наслїдки сеї любови зачали бути видні, хитрий коршмар, щоби оминути неприємні для себе наслїдки сеї любови від Жидів за переступленє обрядових законів, намовив Катерину до виїзду до Америки. Довідавши ся одначе, що там її не пустили з причини вагітности, постановив її замордувати. В тій цїли сфальшував лист від Катерини, який вона нїби-то писала з Америки, що їй там добре, що вже вийшла замуж за якогось мужика з-під Москаля та що спокійно жиє собі в Сан Франціско. Лист сей найбільше обтяжує Лїнзера тому, що був неможливим з причини короткого часу від виїзду Слабої з дому. Сим листом успокоїв одначе Лїнзер родину Слабої, а сам тимчасом виїхав до Сянока напроти Катерини і стрінувши її, сказав, що має для неї службу в Хирові і повіз її туди в ночи з 22. на 23. жовтня 1911 р., а по дорозї затягнув її до рова та бив по голові, а вкінци думаючи що вже убив, забрав її гроші і річи та утік домів. Катерина одначе опритомніла і зайшла до Сушицї, до якогось Зіґмана та оповіла йому цїлу історію. На другий день виїхала зелїзницею до Устрик і від сего часу пропав по нїй весь слїд. Аж 19 днів пізнїйше найшов її парубок Лїнзера на поли в Мочарах з відрубаною головою, де лежала мабуть 10 днів. Слїдство довело, що убийником є Давид Лїнзер. Обжалований до послїдної хвилї відпирав ся всякої вини і любовних зносин зі Слабою, одначе ріжні дані переконали присяглих про вину Лїнзера і його засуджено на кару смерти. Оборонець вніс жалобу неважности.

Племінний склад австрійської армії. Армія Габсбурської монархії дїлить ся на три окремі роди: а) на австро-угорську армію, б) на австрійську краєву оборону і в) на королївську угорську краєву оборону (гонведи). Крім сего є ще загальне ополченє, яке складає ся з австрійського і угорського ополченя. Доповненє армії відбуває ся на основі областної системи, се значить, що кождий горожанин відбуває військову службу в тім окрузї, в якім мешкає, зглядно до якого є приписаний. Згідно з сею системою вся держава є подїлена на полкові доповняючі округи, які лучать ся в корпусні округи. Кождий полковий округ доставляє рекрута звичайно до одного полку піхоти, а корпусний округ до всїх инших родів оружя. Та система доповнюваня армії мусить відбивати ся на племіннім складї головно піхоти. В деяких полках піхоти творять жовнїри одної народности 90 до 95 прц. В инших знова полках є по 2, 3 а навіть 4 народности. Племінний склад австро-угорської армії ціхують найлучше отсї числа: в піхотї є чисто нїмецьких полків 16, чисто угорських 19, руських, польських і сербсько-хорватських по 9, словацьких 4, чеських 15, словінських 2, румунських 7 і в кінци 12 мішаних полків. В чотирох тирольських полках є много Італїйців. Гузарські полки знова є чисто угорські, бо в Австрії сего рода оружя зовсїм нема.

Засуд російського шпіона. В Берлїні засуджено російського капітана, Костєвича на 2 роки кріпости за те, що старав ся у робітника фабрики гармат в Діссельдорфі Нїкольського добути інформації про нїмецькі гармати.

Правительство Нової Зеляндії радить тепер над цікавим і важним для людства законопроєктом про пенсіонованє всяких калїк, замешкалих на острові Нов. Зеляндії. Всякі калїки, які не можуть заробити собі на житє, будуть діставати досмертну пенсію від уряду. — Так повинні робити і другі держави, і замість видатків на гармати і військо нести поміч своїм терплячим і немічним горожанам.

Парлямент полудневої Австралії (анґлійська кольонія) ухвалив недавно закон, силою котрого робітник є обовязаний працювати лише 8 годин денно. Всї австралійські робітники ухвалили сьвяткувати що року на памятку сей день ухвали робітничого закона.

Мальверзації і крадежі на зелїзницях. Слїдство в справі львівських крадежий зелїзничих обнимає 152 фактів, які відносять ся не лиш до самої крадежі але й до купованя крадених річий. Переслуханих має бути 400 сьвідків. Арештовано загалом 45 осіб. Судове слїдство в справі бувших начальників львівських маґазинів зелїзничих Чарножинського і Горшовського та маґазинєра Вальнера потягне ся ще довший час, так що розправа відбуде ся може аж в другім кварталї слїдуючого року. Нема вигляду, щоби котрого з них випущено на волю. В справі шлюсаря зелїзничого Едварда Шера і його нареченої Анни Ланцутівної, котра виносила з варстатів зелїзничих цїнні композиції металеві, крадені Шером і продавала їх за що-небудь, слїдство заповідає ся також на кілька недїль. Шер є також вмішаний в обкраданє ваґонів, з котрих пропадало все, що лиш дало ся взяти, як: зеркала, крісла, сплювачки і т. п. Справа родини Зелїнських із Зимної Води прийде перед суд може з кінцем січня. Серед кільканайцяти арештованих осіб є лише 9 із зелїзничої служби.

Фотографії з поля балканської війни. З поля бою доносять про замітні подробицї. Перед борбою, підчас і по борбі являє ся в головних кватирах, на боєвій лінії, в таборах і в лазаретах много цивільних осіб з фотоґрафічними приладами і виловлюють цікаві моменти, драматичні сцени і грізні хвилї. Деякі з них так запалюють ся, що хотїли би іти навіть там, де свищуть кулї. Також і дуже много офіцирів має при собі фотоґрафічні прилади, якими знимають нераз дуже цікаві образки. Навіть деякі женщини, які вступили в службу Червоного Хреста, займають ся фотоґрафованєм. Розуміє ся, що не обійшло ся там і без заводових фотоґрафів, які знимають види для кінотеатральних представлень. Деякі з них привезли з собою охоронні сталеві паравани, які не перепускають куль. Не одному з них удало ся зібрати вельми цікаві сцени. Історія сеї війни мати-ме найчисленнїйші і найправдивійші ілюстрації.

Збори „галїцко-русскаго общества“ відбули ся 9. грудня м. р. в Петербурзї в клюбі націоналїстів. На зборах сих говорили між иншими ґр. Бобрінський і Савенко з Києва, які доказували, що зближаєть ся хвиля, в якій Росія зможе упімнути ся о переслїдуваних братів в Австрії (!). Бобрінський впевняв, що се перший обовязок Росії, бо коли Болгари упімнули ся за своїх братів, то тепер черга на Росію. Савенко говорив, що Росія мусить „увільнити братів з польсько-австрійського ярма“. Богато попів грозило, що коли Росія сама не вставить ся за „гнобленими братами“ в Галичинї, то російська суспільність сама може вставити ся за ними.

Цікавий наслїдок одної катастрофи. В Суливан, Віс., помер якийсь М. Скофілд, якого зложено в домовину і везено в каравані на кладовище. По дорозї конї від каравану наполохали ся надїзджаючого трену і вивернули караван в придорожний рів. Візник покалїчив ся, караван розбив ся, а домовина розлетїла ся на куснї. На мерця се потрясенє подїлало так, що він ожив. Прийшовши до себе, Скофілд розглянув ся здивовано довкола, а відтак зловив конї, посадив на одного з них покалїченого візника і завіз його домів.

Страшний вчинок. Біля місцевости Вірден, в Канадї, жінка Артура Кларка, котрий мешкав там на фармі, встала в ночи зі свого ліжка і зарізала бритвою двоє власних дїтий, а потім себе. Її муж пробудив ся саме тодї, коли вона різала першу дитину, та заки міг зрузуміти, що діє ся, жінка за той час зарізала другу дитину і себе. Цїла родина Кларка готовила ся до виїзду до Анґлії і вже за день-два мали всї відїхати. Причина того страшного вчинку Кларкової нїкому незвісна.

Дебати над воєнною фльотою Канади стають щораз острійші в канадійськім парляментї. Лїберали постановили виступити остро проти дарунку 35 міл. дол. для Анґлії, за теж консервативісти рішили стояти при своїм і переперти льокайську полїтику свого пріміера Бордена. Коли ся упертість потягне довше, нові домініяльні вибори можуть бути одиноким виходом з сеї завзятої сварки.

Наука релїгії в Литві. З Вільна доносять, що власти зарядили, щоби науки релїгії удїлювати Полякам — в польській мові, Литовцям — в литовській, а Білорусинам — по російськи. Супроти сього шкільні власти звернули ся до родичів з запитом, якої народности є їх дїти.

Правительство Канади старає ся збільшити імміграцію до Канади. Новий мінїстер внутрішних справ, Рох, постановив вислати сеї зими кількох поважнїйших горожан з західної Канади до Европи, щоб вони там мали відчити і заохочували до еміґрації до Канади. Мінїстрови ходить головно о звербованє до Канади еміґрантів з Ірляндії, Великобританії, Голяндії і Бельґії.

Кому лїпше в Америцї. Др. Гарвей Вілєй доводить в відчитї, виголошенім в Бостонї, що лїпше бути в Америцї волом, нїж мущиною, а товстою свинкою — нїж женщиною. Як примір свого упевненя наводить, що один чоловік, їдучи зелїзницею возом Пульмана, захорів на віспу. Нїхто і не подумав о тім, аби той віз піддати дезінфекції. Натомість при перевоженю худоби підприняті суть всякі средства осторожности, запобігаючі ширеню ся пошести. В однім містї на Заходї занедужала якась жінка з дитиною на сухоти. Звернула ся до стейту з просьбою о ратунок в слабости, але їй відповіли, що стейт не має на ту цїль фондів. В тім самім містї фармер мав товсту... свинку, яка запала на холєру. В своїм нещастю віднїс ся він телеґрафічно до Вашінґтону, ну і сейчас трех урядників з рільничого департаменту заняло ся хорою свинкою і вилїчили її.

ДМИТРО МАКОГОН.

Діточий бунт.

Не було ще семої години з раня, а вже шкільні діти зібрали ся на толоці. Поділили ся на два гуртки: осібно хлопці, а осібно дівчата. Кождий гурток вів оживлену розмову і то на свій лад.

Хлопці говорили голосно, вимахували руками, часами щиро-сердечно сьміяли ся, а дівчата, наче застрашені серни, збили ся в купку і тихенько перешіптувались з собою.

— Але чому нема ще до тепер Михайла? — поспитав здивовано один хлопець. — Може він не прийде нині до школи?

Хлопці звернули свої очи на вуличку, звідки мав надійти очікуваний Михайло.

— Певно лічить свої вчорашні синці!

— Але і збив його, збив! Ви виділи, хлопці, його плечі? Сині-синінькі!

— То все через Бізуна!

— Чому через мене? Ви всі завинили! — боронив ся Бізун.

— Неправда, бо таки ти найбільше винен! Ти забув, яка була бесіда? Ти мав перший за Михайлом обстати, а відтак аж ми. А чого ти сидів в лавці як прикований?

— Бо боягуз! — кричали хлопці. — Він гадав, що його професор на смерть забє. Диви ся на Михайла, що йому стало ся?

— Шкода, що самий виривав ся наперед, — дорікали инші.

Бізун чув за собою провину і соромив ся.

— Чекайте, побачите сегодня, чи я боягуз!

Хлопці засьміялись.

— Мой! Не роби ся хоч таким відважним! Ми вже пізнали тебе. Тобі між дівчатами сидіти, а не між нами.

— Дивіть ся, біжить Михайло! — скричало нараз кілька хлопців.

— Михайло! — зашепотіли й дівчата.

Михайло Рубач, дванайцятилітний хлопець, був душею цілої кляси. Всі величали його силу і його відвагу. Чи до яких збитків, чи до забави, він завсігди був перший. Всі його слухали. А коли часом через него попали хлопці в яку халепу, то з неї Михайло завсігди всіх викручував. Як вже не йшло инакше, то він тоді перебирав всю вину на себе і самий покутував. Через те найбільше хлопці його поважали і не бояли ся з ним і в огонь скочити. Та не тільки хлопці, але й дівчата відносили ся до него з пошаною. А се знов тому, що він ніколи не бив дівчат. Щоби йому не знати що зробила яка дівчина, то він покричить, всїляко назве а вдарити не вдарить. Самий не бив дівчат і другим не позволяв бити. Бувало який хлопець і справедливо вдарить дівчину, тоді Михайло, як се видить, прискочить, лусне його в лице та до него: мой, ти на дівчатах свою силу показуєш?... В такім случаю не подарує, хоч-би се був і брат рідний, або найбільший його приятель.

— Мой, Михайле, а ти де до тепер був? — скричали хлопці, коли Михайло червоний і спітнілий від бігу, явив ся між ними.

— Мав дома роботу. Мусів рано зі стайні гній викидати.

Дівчата тимчасом подали ся близше до хлопців.

— Гей, дівчата, —крикнув Михайло, —ходіть сюди! Мені нині і вас потрібно.

Дівчата приступили.

— Всї ви знаєте „ojcze nasz" на память? — поспитав Михайло дівчат.

— Знаємо.

— Добре! А тепер буде так: як професор зачне вас питати, — говорив Михайло, звертаючась до дівчат, — то щоби ви всї казали на память. Як котра ще є вас добре не знає, то най зараз витягає зошит і учить ся. Позаяк він вас має збиткувати? На то є ми, хлопці. Коли знов прийде до нас, то най кождий каже: я не знаю, бо менї польского „ojcze nasz-y" не треба знати. Може бути, що він буде нас всїх питати, а потому аж бити, або таки першого зачне обробляти. Тоді, як вже одного з нас буде бити, ми з криком вибіжим з лавок на середину. Але кричім так, щоби аж школа тріщала. Кричім: За-що його бєте? За-що його мордуєте? Тоді най кількох з нас ловить за бук, а решта най торгає професора. Не бійте ся, не поб'є нас! А як і дістане котрий з нас буком по голові, чи по плечах, то се дурниця: ще видержимо! Дівчата тоді най втікають на двір, на толоку і най кричать на ціле село, що професор хлопців вбиває! Тоді позбігають ся люди до школи, а ми повтікаємо. Відтак буде, що буде. Не підемо з тиждень до школи, а прийде яка комісія, то скажемо, що професор бив нас за „ojcze nasz", ми хотїли втікати до дому і вибігли на середину, а він нас бив. Так щобисьте всї казали.

Хлопці і дівчата обступили Михайла і слухали його уважно. На одних лицях видно було радість, на других трівогу.

— Тай ще одно: як котре з вас боїть ся, то лїпше най нині не йде до школи. А то може бути так, як вчера.

— То Бізун винен! — закричали хлопці.

— І Бізун і ви! Як мене бив професор, то чому ви не кричали?

— Бізун перший мав крикнути, а відтак аж ми.

— Кажіть вже, що хочете, але ви також винні. Тому й тепер: хто боїть ся, най не йде до школи. А хто йде, то най робить се, що я кажу. Гай, хто лишає ся на толоці?

Кількох хлопців і дівчат несьміло подало ся в зад. Побачивши однак, що за ними ніхто більше не подає ся, скоро злучили ся знова з гуртом.

— Ми всї йдемо до школи!

— Добре! Я перший вискочу з лавки, а тоді ви всї за мною. Мой, Ворончак, може-би ти не йшов до школи? — звернув ся Михайло до малого, слабовитого хлопця. — Ти перший сидиш в лавці, тож готов перший прийти під буки. А ти якийсь такий завялий, шкода тебе.

— Най другі лишають ся, як хочуть, я йду, — промовив гордо Ворончак.

Озвав ся шкільний дзвінок. Діти заворушились.

— Гей, до школи! Ще раз спробую, які ви. Та вважайте, аби котрий з вас не набрав поличників. Я лиш раз Бізунови подарував, тепер нікому не подарую. А ви, дівчата, абисьте скоро закликали людий, бо хто знає, що може з нами бути. Лише добре тримаймо ся, а певно не буде нас більше катувати, — говорив дорогою Михайло.

Діти зайшли до кляси. Якийсь жах опанував діточі души. Сиділи тихо, кожде представляло собі грізну ситуацію, вдумувало ся в неї і слухало битя свого серця, яке било ся сильнїйше, як звичайно. Похнюпились діти, посумніли.

А тимчасом в своїй кімнаті сидів за снїданєм учитель і роздумував, яким то способом зможе він як найскорше доказати перед шкільними властями свою здібність як учителя так і педагога. Доперва тиждень, як обняв він посаду в селі Вибранівці, в тім селі, якого жителі на цїлий повіт знані із своєї національної сьвідомости і ... завзятости. Його попередник був слабої волї і не міг нічого зробити. „Гайдамацьке село", — бо так називали його в старостві, майже ціле згуртоване було в сільських товариствах і як найкрасше було зорганізоване. Вправдї за се колись прогнано із служби українського учителя, та твір його праці що-раз то більше розвиває ся. Навіть і ті нечисленні латинники, що є в селї, і ті почувають себе щирими Українцями. Тому то його, що мав славу великого польського патріота, аж з иншого повіту надано у се село.

— Краєва рада шкільна не могла зробити красшого вибору, — говорив до него інспектор. Я дуже вдоволений, що ви приходите в мій повіт, а до того у се „гайдамацьке село". Думаю, що пан староста і я будемо з вас вдоволені. — Покажіть свою працю і свою енергію, а тоді можете на нас з певностию числити.

Дальше подавав інспектор новоіменованому учителеви всякі інформації та інструкції, а на конець поклепав його дружно по плечах, стиснув по приятельськи руку і післав до пана старости. І інспектор і староста покладали на него великі надії.

— Я мушу показати свою силу! — сказав собі учитель, перебираючи сталу посаду в Вибранівці.

Зараз на вступі скаржив ся йому польський сьвященик, який доїждав з сусїдного місточка на науку релїгії, що „його" діти не то що, що по польськи не вміють говорити, але навіть польського „ojcze nasz-y" не знають. Учитель обіцяв ся помогти безрадному ксьондзови. На другу днину виписав цїлий „ojcze nasz" на таблици і завдав всім дітям навчити ся його на память. Сегодня власне має їх питати. Також руську викладову мову, що була у тій школї, замінив на польську і вимагав від дітий, щоб вони в школї і поза школою говорили між собою лише по польськи. Котра дитина не могла виповнити тих розказів, то бив її немилосерно. А вже найбільше дістало ся вчера Михайлови, який відважив ся сказати, що по польськи не буде говорити, бо він Русин. З грубої вишневої палиці лиш тріски позбирав розлючений учитель.

Цікавий був дуже, чи хлопець прийде сегодня до школи.

На коридори дали ся чути кроки учителя.

— Хлопці, тримайте ся! — ще в послїдне крикнув Михайло.

До кляси увійшов учитель.

— „Слава Ісусу Христу!" встаючи із своїх місць повитали діти учителя.

Учитель нахмурив ся.

— Від сегодня, промовив учитель, кажіть менї завсїгди і в клясі і на дорозї: „Pochwalony Jezus Chrystus!" Щоб я не чув більше вашого „славайсу". Так не красно казати, а діти повинні лиш красного учити ся.

Широкими кроками перемірив учитель шкільну кімнату. Глянув на Рубача і вдоволений усьміх заграв на його обличу.

— Ви на сегодня мали навчити ся „ojcze nasz". Побачу, чи всї ви знаєте.

Взяв палицю в руки і приступив до першої лавки дівчат. Грізна, прошибаюча хвиля зелектризувала цїлу клясу.

— Кажи на память! — промовив учитель до першої дївчини.

Дївчина сказала.

— Сїдай, красно! похвалив її учитель.

— Кажи ти!

І та сказала. Всї дївчата знали. — Одна лїпше, друга гірше, але кожда говорила. Видно, що вчили ся.

Вдоволений учитель аж ріс з утїхи.

— Видите, як ви красно навчили ся. Сей „ojcze nasz" все говорить, бо він красший від руського. Ну, а хлопці так само знають? — звернув ся учитель до хлопців.

Хлопці мовчали.

— Ану, скажи ти! — торкаючи палицею Ворончака, промовив до него учитель.

Дрожачи на цїлім тїлї, підніс ся звільна хлопець із свого місця.

— Я не знаю! — тихо урваним голосом промовив Ворончак.

— Що? Чому не знаєш?

Хлопець мовчав. Діти занепокоїли ся і глянули на Михайла. В тій хвилї Михайло голосно закашляв.

— Кажи, чому не знаєш? — крикнув люто учитель.

Михайло закашляв знова.

— Прошу пана, я польського „отченашу" не буду вчити ся . . .

По тих словах, наче чорт скочив у нутро учителя. Вхопив за руку Ворончака і в одній хвилї витягнув його коло таблиці. Підніс палицю до гори і луснув нею бідного хлопця.

— За що його вбиваєте? — зриваючи ся з лавки, закричав Михайло. — Гей, хлопці!

Учитель став наче громом ражений. Безвладно опустив палицю на діл, за яку вхопило кілька діточих рук. В клясї повстав страшний крик і гамір. Всї хлопці вибігли із своїх лавок і окружили учителя. Дївчата з криком вибігали на двір: одні дверми, другі через вікна. — Учитель був хвилево безрадний. Сам не знав, що з ним діє ся. Поблїд і безпритомно глядїв на цїлу сю несподївану подію. Нараз опамятав ся. Вирвав палицю з діточих рук і почав із всеї сили окладати дітий, де лиш попало. Вчинив ся ще більший крик, верес і плач. Хлопці не видержали: почали утїкати.

Ще кілька хвиль і учитель остав ся самий в клясї. Лиш кров на підлозї вказувала на те місце, де відбула ся завзята, хоч і нерівна боротьба. Учитель мерщій забіг до своєї кімнати. Запер двері на ключ, а свій револьвер наладував сьвіжими кулями.

Сьвітлій памяти М. В. Лисенка.

„...Закрытіе клуба и привлеченіе его дѣятелей къ отвѣтственности такъ подѣйствовало на Лисенко, что онъ заболѣлъ".

(З російських часописий).

Умер боян, — замовкли ліри звуки,
Кінець тепер стражданням за свій край,
Умер боян, що бачив його муки,
І вже ввійшов у тихий божий рай!...

Гармоній сліз він повен був до смерти,
Але чекав, що счервоніє Схід,
І ось тепер — прийшлось йому умерти
Не взрівши день, надій згубивши слід...

Умер боян, — але живуть ще пісні
І згуки їх все збуджують людий,
Умер боян, а думи буревістні
Не вмруть у нас, не зникнуть із очий!..

ХРИСТЯ АЛЧЕВСЬКА.

НОВИНКИ.

Невеселі сьвята. Около четвертої години досьвіта, дня 24. грудня заїхав пароплав „Турріалба", належачий до „Юнайтед Фрут Компані" (злучена компанія торговлї овочами), на мілину (піскову лаву) недалеко міста Атлянтік Сіти (на побережу Джерзі) і стояв там через цїлі чотири днї. Невесело було тим пасажирам, що находили ся на „Турріалбі". Спершу настав між ними переполох, бо пригадала ся їм судьба нещасливого „Титаніка". Капітан осївного на мілині корабля, Ліндсей, успокоїв почасти затревожених людий, але вони все таки думали, що филї моря поглотять їх на віки... Бездротний телєграф „Турріалби" візвав инші кораблї на ратунок, але поміч надійшла аж о семій годинї вечер. О тім часї прибув до загроженого корабля державний (цловий) корабель „Сенека", але пасажирів „Турріалби" перебрав на свій поклад аж в середу (на саме Різдво) о десятій годинї перед полуднем. Пасажири і залога в числї 57 осіб дістали ся в середу вечер до нюйорського порту і тут привитала їх горячо многотисячна товпа, що ожидала нетерпеливо їх приїзду. Між тими пасажирами був також інспектор нюйорської поліції Гюз (Hughes) зі своєю жінкою і він подав репортерам газет найвірнїйший образ усього того, що пасажири „Турріалби" пережили за цїлу добу, коли то страшна смерть стояла їм заєдно перед очима. Сьвятий Вечер і цїлу ніч з вівтірка на середу перевели пасажири на сердечній і щирій молитві. Деякі сьпівали набожні пісні, деякі пробували заграти дещо на фортепяні, — а всї ходили з похиленими головами, без їди і без спаня. Прикро було людям, що таке лихо навістило їх на саме Різдво, яке в цїлій Америці з таким великим торжеством обходить ся. Окрім болю душевного мусїли вони зносити ще й болї фізичні, бо розбурхане море (на дворі була тоді велика буря з сніговицею) било мов тараном у стїни перехиленого на один бік корабля і спричинювало заворот голови, а навіть повалене з ніг. Хоч пароплав зарив ся самою серединою у пісок, то він помимо того заєдно дрожав та підскакував, а з ним дрожали та підскакували всї корабельні причандали і меблї. За тих 24 годин перебули пасажири „Турріалби" цїле пекло, а сей „Крісмес" затямлять собі певно на цїле своє житє.

Підчас тої катастрофи „Турріалбі" зломила ся її шруба і керма. Ушкоджений корабель з великим трудом рушили з місця (повикидавши в море весь його набір) аж в пятницю, а до Ню Йорку притягнули в суботу. Направа ушкоджених частий потреває цїлі два тижні.

Майнери виграли. Мировий суд в Вілксбері, Па. порішив богато скарг в користь майнерів. Від довшого часу в вілксберських околицях було межи майнерами велике невдоволенє на угляні компанії, що не платили так, як було ухвалено сего року на конвенції представителів юнії майнерів з компаністами. В кількох місцях прийшло було навіть до хвилевого страйку, а майнери зажадали були навіть надзвичайної дістриктової конвенції, чи має бути страйк в цїлім дістрикті. Щоби отже якось успокоїти майнерів, згодили ся компанії на мировий суд, котрий полагодив жалоби майнерів. І так, до того часу компанія платила за роботу коло каменя, за „рак", єсли камінь був грубий на 6 цалїв, а від тепер вже буде платити, єсли „рак" буде на 4 цалї грубий і висше. Компанії стали доставляти гіршого сорта динаміт, через що майнери мусїли більше його зуживати, а помимо сего цїна була така сама як передше за лїпший. На тім майнери тратили. Отже тепер компанії згодили ся додавати до кождої бакси еще 25 стїксів за ту саму цїну. Деякі трайбери діставали меншу платню, отже компанія на їх жалоби згодила ся піднести їм пейду і доплатити взад від мая. Одна „майна" платила 5½% замісїть ухваленого сего року 10%. Отже і се компанія має вирівнати.

Показує ся, що громада великий чоловік. Хоч компанії богаті в гроші і сильні, то і робітники злучені разом мають також велику силу і не одно можуть переперти, єсли разом будуть тримати ся. — о

Весїлє з перешкодами. В місті Тейлор віл, Ілл. відбуло ся в однім домі на сам „Крісмес" весїлє. Прикликаний до сего дому сьвященик почав проводити молодятам шлюбну присягу і саме тоді, коли відданиця мала вимовити слово „послушеньство"; влетів до кімнати з револьвером в руці вітчим молодої, контрактор Джан Белдер і почав стріляти раз-пораз до новоженців та до своєї свекрухи, Фішерової. Міссіс Фішер схоронила ся сейчас за двері другої кімнати. Белдер вистрілив на сліпо до дверий і зранив легко Фішерову револьверовою кулею, що перелетїла крізь двері. Обоє молодята втїкли на двір вікном, а за ними вискочив сьвященик Колман. Небавом зібрала ся під проводом полїсмена товпа народу і окружила цїлий дім, в котрім Белдер забарикадував ся. Скоро тільки Белдер виглянув вікном зараз люди до него стріляли, а він відповідав на те своїми стрілами. Наконець товпа вдерла ся до дому і там Белдера застрілила з рушниць. Після тої афери цїла весїльна дружина вернула до обризканої кровю кімнати і там докінчила шлюбну церемонію. Сьвященик провів молодій останок недокінченої присяги від слова „послушеньство" почавши, а відтак усї гості засїли кругом заставленого стола і забавляли ся весело під проводом постріленої Фішерової, що сповняла гонори дому. Кажуть, що Белдер хотів застрілити свою свекруху і пасербицю изза фамілїйних невзгодин, які настали ще перед роком, коли то Белдера покинула його жінка.

Карнеґі про політику. Звісний мілїонер, Андрій Карнеґі сьвяткував сегорічне Різдво враз зі своїми найблизшими приятелями у своїм домі в Ню Йорку, ч. 1. Ист 91-ша улиця. Тут приняв він на авдієнції одного нюйорського репортера і говорив з ним дещо про політику. Карнеґі надіє ся, що теперішна мирова конференція в Лондонї запевнить Европі вдоволяючий і постійний мир, але Туреччину зіпхають притім на задний плян. „Коли — говорив Карнеґі — нововибраний президент Вілсон возьме на себе ролю посередника у полюбовнім судї поміж Британїєю, Францією, Німеччиною а сим краєм (Зл. Державами), йому в тім певно пощастить ся і він дістане в історії найбільше місце як чоловік, котрий на всї часи прогнав війну з поміж цивілїзованих народів. Як републіканин я волів би, щоб се преважне дїло зробила моя партія — партія Лінкольна, — але як тепер стоять річи, ми миролюбні люди станемо при Мр. Вілсоні плече об плече, коли він лише возьме ся за сю першорядну квестію: установленє сьвітового мира".

Як деякі латинники обходили свої сьвята. Латинські католицькі сьвята Рождества Христового вже минули. Час був в сторонах вілксберських, скрентонських і карбондейлських дуже гарний. На дворі холодно, приморозок, але погідно. Одні сьвяткували сьвята по божих храмах, як належить ся, а другі по сальонах. Американські газети повні тепер ріжних вісток про пятики, бійтики, покалїченя і т. д. Полїсмени мали найтяжшу роботу в часї сьвят. В Джесоп, Па. напала горстка пяних Італїйців на готель Джова Савки. Дж. Савка здалека побачив пяних людий, як наближали ся з криком до його сальону, і замкнув перед ними двері. Ті стали добивати ся до дверий, а коли їм ніхто не відчиняв, розпочали формальну облогу сальону. Подобували револьвери і стали стріляти до середини. Гості, які були там в той час, схоронили ся до сусїдної комнати. Але помимо того тілька досягла до сеї комнати і там ранила Антона Россі. Закликана телефонічно полїція прийшла і зробила конець тїй стрілянинї. Шість тих напасників арештувала, а решта утїкли. І наші сьвята наближають ся! Отже обовязком всїх сьвідомих одиниць є запобічи чи то словом чи радою, щоби подібних скандалїв не допускали ся наші Русини. Бо коли в часї наших сьвят хтонебудь чого злого допустить ся, кождий скаже, що се зробив „Ґрік" і весь сьміх і ганьба впадуть на наш нарід. Не даймо причини, щоби чужі з нас сьміяли ся. Пошануймо самі себе, тоді і чужі нас пошанують. — о

Весела забава і її невеселий конець. В само навечеріє латинського Різдва упав тут — як відомо — перший обильний сніг. Дїтиска не могли тим снїгом натїшити ся і заки ще повитягали з хатнїх кутиків свої саночки, почали наперед метати у прохожих сніговими кулями. Ся дїточа забава може й кому подобає ся, але вона в сути річи доволї глупа і некультурна, бо через неї терплять нераз такі люди, котрі з уличниками не мають нїчо спільного...

Лучило ся тут минулого року таке, що хлопчиска почали обкидати сніговими кулями переходячого улицею старшого чоловіка і таки добре його потурбували. Чим більше старець обганяв ся, тим більшу втїху мали уличники і тим більше метали в него твердими сніговими кулями. Приведений до крайности, а до того нервовий з природи — старець виняв з кишенї револьвер і загрозив ним зухвалим збиточникам. Коли і се не помогло, він положив трупом одного шибеника і аж тоді відчепили ся від него прочі хлопчиска. На судовій розправі, яка опісля відбула ся, сего старця покарано лише за недозволене ношене пального оружя; за убите хлопця не дістав він ніякої кари.

Щось подібного лучило ся у Вілємсбурґу (передмістє Бруклина) минулого тижня, на сам „Крісмес". Хлопчиска почали обкидувати прохожих та переїжджаючих сніговими кулями. Одному візникови сполохав ся, поцїлений кількома грудками снїгу, кінь і скинув візника на землю та покалїчив його тяжко острими підковами. Збігли ся люди і почали картати уличників. За уличниками обстали їх мами і з того вивязала ся наперед загальна сварка, а потім бійка. Результатом тої „снїгової забави" було кілька осіб покалїчених ножами і кілька домів з повибиваними вікнами. Треба було аж цїлого відділу полїції, щоб розігнати розлючених борців.

Нехай же тепер осудять здоровомислячі люди, чи киданє сніговими кулями є забавою культурною чи таки зовсїм дикою...

Пир для імігрантів. В навечеріє латинського Різдва прибуло до Ню Йорку 40 мадярських імігрантів. На саме Різдво вони ждали всї на двірци пенсильванїйської зелїзниці на поїзд, що мав їх відвезти на Вести (у західні краї Зл. Держав). На тїй стації подибало їх кількох богатих Мадярів одного угорського товариства і справили усім тим імігрантам веселу сьвяточну гостину. Забрали їх до панської каварнї „Булевард" і там зафундували кождому з них богатий обід, підливаний обильно вином і иншими напоями. Підчас обіду приґравала дібрана орхестра всїлякі мадярські арії. Деяким імігрантам ся гостина подобала ся так, що не хотїли навіть їхати на Вести. Мадярські панки забрали відтак всїх імігрантів на зелїзничний дворець, покупили їм за свої гроші тікети аж на місце призначеня і покинули їх аж тоді, коли трен рушив з місця.

Диний і в суді диний. Джордж Севидж (анґлїйське слово севидж, по нашому диний) забавив ся трошка на сам „Крісмес" з раня в однім сальонї в Йонкерс, Н. Й. зі своїм камратом Адамом Домоском. По кількох „дрінках" оба „приятелї" почали за щось-там сперечати ся і підчас тої суперечки Джордж тріпнув фляшкою в голову Адама. Виновника враз з Домоском поставлено зараз перед лице судії Елліса. Судія поспитав Севиджа, за що він вдарив фляшкою Домоска. Замість відповіди Севидж предложив судії таку просьбу: „Позвольте менї лупнути його ще один раз, а я охотно згоджу ся на чотиролїтну вязницю". Судія відложив справу дикого Севиджа на инший день, а тимчасом зажадав від него 1.000 долярів заруки. Домоск, виходячи із суду, оглядав ся заєдно за Севиджом, бо не мав охоти входити йому більше в дорогу.

Дрібні вісти. Джан МкҐрет з Йонкерс, Н. Й. зайшов до одного приватного офісу і домагав ся там з набитим револьвером у руці від чотирох людий гроший. Один з нападених панів пішов нібито до сейфу по гроші і зателєфонував на полїцію. Двох полїсменів, які зараз надбігли, розоружили 32-лїтного Джана і забрали його з собою та посадили за крати. — Джемс Сїґелїн з Норвок перебрав ся на саме Різдво за сьвятого Николая (Санта Клоз) і в тїй ролї хотів обдарувати свої дїти сьвяточними дарунками. „Веселих сьвят вам желаю, мої дїти!" — проголосив торжественно 40-лїтний Джемс, і по тих словах упав на місцї трупом. Прикликаний лїкар сконстатував смерть Сїґеліна в наслїдок апоплексії. — В Ню Йорку має вийти на страйк 150.00 робітників, зглядно робітниць, що працюють при виробі всїляких жіночих одягів. — Вестерн Юніон Телеґраф Компані в Су (Sioux) Сіти, Айова, відправила зі служби кількох телєґрафічних операторів, що належуть до „Торговельної Юнії Телєґрафістів". Президент сеї юнії, Конкемп удав ся до Су Сіти з жаданєм, щоб компанія приняла назад відправлених робітників. Як компанія не погодить ся на місці з Конкемпом, то він проголосить страйк телєґрафічних операторів по всїх важнїйших містах цїлого краю. — Президент Тафт перебуває тепер в Панама на інспекції всїляких каналових робіт. На саме Різдво він був гостем у панамського президента Порраса, котрий видав в честь Тафта величавий баль, що відбув ся в національнім театрі в Панама. Улиці панамської столиці роїли ся від цїкавого народа, а будинки були декоровані. На бали явили ся всї найвисші достойники панамської републики і дуже щиро приймали Тафта, який знов добродушно до всїх усьміхав ся, а наконець пішов в танець з сеньорою (панею) Поррас. — В стейтї Норт Дакота заведено вісїм едукаційних аґенцій, у яких тамошні фармери мусять примусово учити ся рільничого господарства. — В Гемонд, Ла. застрілила одна дївчина свого жениха. По сьвяточнім обідї (се стало ся на Різдво) усї домашні вийшли з хати на подвірє і почали стріляти до наставленого кружка. Підчас тої забави дївчина потягнула несьвідомо за курок саме тоді, коли її автоматичний пістоль був звернений в сторону її нареченого, і убила його на місцї. Поцїлений кулею молодець сконав в протягу 20 мінут, а необережна дївчина розхорувала ся з розпуки. — В стейтї Тексас, як виказує урядова статистика сего року, 25 жінок породили троячки (кожда з них по трое дїтий), а 1.059 жінок привели на сьвіт близнята. Таких випадків було мабуть більше, але вони мали місце в далеких від замешкалих центрів секціях і тому їх до відповідного департаменту не замельдовано. Зараз по оголошеню сеї інтересної статистики Тексас дістав призвище „стейт троячків". — Р. Е. Джек з Мілвокі, Віс. винайшов спосіб гартованя міди. Над тим винаходом він працював через 32 років. Заостренний винахідником мідяний прут теше найтвердше дерево так, як сталевий ніжок.

С 3

„SVOBODA" (LIBERTY)
THE RUTHENIAN WEEKLY
Published every Thursday at 83 Grand St., Jersey City, N. J.

Published by
The Little Russian Nat'l Union of America.

Established 1893.

JOSEPH STETKEWICZ, editor.
83 Grand St., Jersey City, N. J.

A. SAWKA, manager.
83 Grand St., Jersey City, N. J.

Terms: Two dollars a year.
Single copy: 5 cts.

The largest circulation throughout the United States, Canada and Europe. The only advertising medium. Rates furnished on application.

Entered as second-class matter March 30, 1911, at the Post Office at Jersey City, N. J., under the Act of March 3, 1879.

„СВОБОДА"
часопись для руського народа в Америці і орґан „Р. Н. Союза", виходить що тижня в четвер і коштує:
в Америці на 12 місяців $2.00
до старого краю на 12 місяців $2.50
в Америці на 6 місяців $1.00

Оплачувати ґазету треба всегда з гори.

Адреса:
„SVOBODA"
83 Grand St., Jersey City, N. J.
Число телефону 498.

Гроші треба посилати в реджістрованім листі, або через експресовий або почтовий моні ордер. Моні ордер, то є грошевий переказ, котрий дістанете від почтаря або агента на експресовім офісі, пішліть на нашу адресу, бо без того ми не годні грошей дістати.

Дописи просить ся писати лишень на одній стороні картки. Дописи, непригожі до друку, нищить ся, наколи з гори не було зазначено, що жадає ся їх звороту і не було залучено марок на зворот.

За всі оголошеня (адвертайзменти), поміщені в „Свободі", Редакція не відповідає.

Христос раждає ть ся!

Ще кілька днів і завитає до нас радісна хвиля — найкрасші сьвята в році: Рождество Христове. На саму згадку того сьвята, душа радує ся, очи ясніють з утіхи.

Мимоволі нагадують ся нам ті щасливі хвилї, коли то ми були ще маленькі, при родичах і як тоді весело обходили ми ті сьвята. Неначе нині бачимо, з якою нетерпеливостию вичікували ми, коли надійде сей Сьвятий Вечер. Ледво сонце зайшло а на небі показала ся ясна зірка, входить отець до хати і несе вязанку сіна і вівсяний сніп і ставить його на покутю під образами та желає всїй родині всякого блага і щастя. На столї і на лавах розстелює сіно а по земли солому. Ми діти тїшимо ся тим — щасливі ми були! Потім мама накриває стіл білою скатертию. Всї поубирані сьвяточно стаємо до молитви і засїдаємо за стіл до спільної вечері. Цілий час торжественна хвиля. На лицях всїх радість получена з повагою. Отець і мати рахують, чи вся є рідня, а єсли хто вмер або нема його, то принайменше ложку положать на місце його.

По вечері, по молитві отець бере книжку і зачинає: „Бог предвічний народив ся", а ми всї помагаємо. І несе ся пісня так щиро, так сердечно, а голос гомонить, лине далеко-далеко ген до небес, до самого Бога. А ґадкою летіли ми в далекі сторони, на поля вефлеємські, до вертепу-стаєнки, де Христос родив ся, Бог воплотив ся. І бачимо убогу стаєнку а в ній Пресьв. Марію і Йосифа і маленьке дитя, Ісуса Богочоловіка. Над вертепом ген високо звізда ясна а голос ангельский благовістить: Слава во вишних Богу, а на земли мир, во человіцїх благоволенїє.

Слава во вишних Богу! Бо Бог змилосердив ся над людьми і післав на землю свого Сина, Спасителя, Богочоловіка, котрий приніс нам сьвітло правди і щастє для душі.

На земли мир! Мир-розрада души пригнобленій, зболїлій від гріхів, бо до серця вступає новий промінь надії на боже милосерде.

І забуваєш на все, на всї урази і кривди, які тобі хто заподіяв, а думкою линеш перед Дитя-Ісуса в яслах лежачого, щоби Йому принести дар пребогатий: серце чисте, любов до Бога і людий.

І тут в Америцї, далеко від рідного краю, далеко від своїх, в чужинї, будемо також зустрічати тоє велике сьвято. Неодин на саму згадку тої хвилї, залле ся гіркими сльозами... Там в краю десь зібрала ся цїла родина, жена і діти, всї засїли коло стола до сьвятої вечері, а їх отець і муж тут сам на чужинї не зазнає тої радости. Там в рідним краю родичі і сестри будуть сьпівати пісню і пронесе ся величня коляда в честь народившого ся Христа-Спасителя, — а він, брат і син, тут з жалю і слова не буде міг промовити. Там в краю його родина піде раненько до церкви і буде сьпівати: „З нами Бог, разумійте язици!" а він тут може буде мусів іти до роботи.

І стане йому на серцї так тужно, так жалко, а його родина, його край стане йому так милий, так дорогий, що, здає ся, за нїчо в сьвітї не проміняв би їх...

І згадаєш за старий край з його селами, лугами і полями, і задумаєш ся. І питаєш ся в души: чи благовістить ся йому щастє-доля, чи принесе Христос і для него лучшу долю?...

Так!

Он на місци старенький, похилих церков видимо красні, нові, муровані. Знак, що в тих серцях є любов до Бога. А коли так, то сей нарід не згине, не пропаде! Жива віра в Бога додасть йому сили і витревалости побороти всї перепони в народнім житю!

А побіч церков пишають ся нові будівлї, читальнї, приватні руські школи. Се огнища руського духа, місця науки для старших і молодїжи та для молоденьких дитячих сердець. А з них вийдуть Русини-патріоти, сьвідомі своєї цїли і обовязку. Бо за науку, за поміч їм дану дійти до висшої осьвіти — принесуть в жертві своїй вітчинї свою силу духову, а в потребі і житє за ню положать!

Все те так красно, очам так мило ними любувати ся; але приглянувшись їм близше, чоловіка аж ляк збирає. До тих шкіл зазирає матеріяльна нужда, нема чим тих своїх рідних руських шкіл утримати. І аж страшно подумати, що ті школи з так тяжкою бідою і великими жертвами построєні, той гарний цьвіт, котрий що-йно розцвив ся, через брак гроша мав би зівянути, упасти на смуток нам а радість ворогам...

Правда і се. Богато з нас вже нїколи не поверне до старого краю і Америка стане нам другою вітчиною, котрій обовязані ми посьвятити всї наші сили. Тут маємо подбати про нашу будучність. Вже діти не розуміють старокраєвих звичаїв і жиють новим американським житєм. Здавало би ся отже, що ми повинні тепер більше інтересувати ся тутешним руським житєм, то однак прийшли тепер надзвичайні хвилї, коли ми на часочок мусимо забути про себе самих а цїлу увагу звернути на наш матерний край, з якого ми вийшли.

І коли засядемо до богатої американської вечері, пригадаймо собі, що там в краю, спустошенім недавними слотами і морозами а тепер воєнними приготовленями — виглядають руські діти помочи. Не забудьмо про них і колядуймо на „Рідну Школу" в старім краю. Не повинно бракувати нї одного Русина, нї одної інтелїґентної особи, котра від себе окремо не принесла би в дарі якоїсь поважної суми для бідної молодїжи, згуртованої в руських школах при тов. „Рідна Школа".

Офіра для дітий — се жертва для самого Христа!

Жертви слати до „Свободи", де і оголосить ся імена жертводавців.

Всїм членам Р. Н. Союза желаю

Веселих Сьвят.

Христос раждає ть ся!

о. Д. Хомяк.

ПОКЛИК.

З нагоди Христового Різдва желаємо всїм П. Т. Урядникам і Членам Р. Н. Союза в Америцї веселих і щасливих сьвят.

Христос раждає ть ся!

Дорогі Братя і Сестри!

І знов діждали ся ми веселих Різдвяних Сьвят, котрі то наш руський нарід кождого року так сьвяточно і торжественно празнує. Нема на сьвітї людини, котра не чулаб ся щасливою, доживши сего великого і сьвітлого торжества, а вже мабуть ніхто не тїшить ся Христовим Різдвом так, як Русини, бо і ніякий на сьвітї нарід, окрім нашого, немає таких гарних звичаїв, пісень та забав, які є получені з тими Різдвяними Сьвятами.

Через ті гарні звичаї, що полишили нам в спадщинї наші батьки, ми ще більше привязуємо ся до свого рідного краю, до своїх земляків, до цїлої нашої бувальщини і теперішности, хоч яка вона сумна та болюча.

Кождий з нас буде обходити Різдвяні Сьвята так, як буде міг, як на се позволяють тутешні обставини; але не кождому з нас буде тут в часї тих сьвят так весело і любо, як се було в рідним краю, під рідною стріхою... Невмолима судьба вигнала нас за море шукати лучшої долї. Нема тут нашого батька-матери, нема своїх рідних! Та ми таки ще не лишені у тїй чужинонцї правдивої родительської опіки!....

А хтож то є той наш опікун?

РУСЬКИЙ НАРОДНИЙ СОЮЗ!

Скілько то вже сиріт і вдів, скілько калїк і невилїчимо хорих знайшли поміч у тїй нашій орґанїзації. Не слова, а дїла самі за себе говорять! І тому то, дорогі Братя і Сестри, горніть ся громадно під покров Р. Н. Союза. Єсли маєте кого у своїй родинї або кого зі своїх краянів, котрі еще доси не суть членами Р. Н. Союза, то при нагоді сих сьвят старайте ся приєднати їх до сеї орґанїзації. Де нема еще жадного відділу Р. Н. Союза, — заложіть його! Всї а всї гуртуйте ся в тїй нашій щиро руській орґанїзації, і то не відкладайте, бо ніхто не знає години своєї смерти, анї не знає, яка доля чекає його тут в Америцї.

Аби заобезпечити себе і свої родини перед якимнебудь нещастєм, ми повинні всї як один належати до Р. Н. Союза. Се одинока наша опіка і поміч тут на чужинї. Хто вже є членом Р. Н. Союза, той сьміло може тим гордити ся. Хоч жаль стискає серце за рідним краєм, то з другої сторони надія потїшає засмучені серця тих наших родимців, котрі суть членами Р. Н. Союза. Вони вже обезпечені на случай якоїсь біди, за яку тут в Америцї так легко, і тому вони суть без порівнаня спокійнїйші та веселїйші від тих, що жиють осібняком, без ніякої надії на поліпшенє своєї щербатої долї.

За Головний Уряд Р. Н. Союза:

Дм. Капітула, гол. предс.,
С. Ядловський, гол. фін. секр.,
Мих. Угорчак, гол. рек. секр.,
А. Шаршонь, гол. кас.

Відозва

„Просьвітної Комісії" в справі вечерків в память Миколи Лисенка і в справі злученя в одну організацію всїх товариств сьпівацьких, драматичних і музичних та заложеня Центральної Біблїотеки Музичної ім. М. Лисенка.

Дня 6-го падолиста 1912 р. помер в Київі наш найбільший Боян, Микола В. Лисенко.

Чим для нашої лїтератури Тарас Шевченко, тим для української музики є покійний М. Лисенко.

Для кождого народу, а тим більше для нас, втрата так великого діяча на поли всенароднім і музичнім є дуже тяжка і болюча.

Кождий культурний народ почитає своїх героїв і великих робітників еще за житя, а тим більше славить їх память, коли вони перестaвлять ся на другий сьвіт. Одні тільки темні і нецивілїзовані народи о се не дбають, бо не працюючи самі над собою, не вміють оцінити великого зусиля, якого вимагає праця на поли народнім.

Тож не останьмо байдужі на смерть нашого великого музичного Творця, а станьмо посполу з цїлою Україною і почтїм память його так, як він на се заслужив.

Сим письмом відзиваєсь „Просьвітна Комісія" до цїлого українського народу за морем, а головно до всїх товариств сьпівацьких, драматичних і музичних, щоб в кождій місцевости урядили відповідний вечерок в память М. Лисенка. Весь чистий дохід з тих вечерків належить призначити на заложенє **„Центральної Музичної Біблїотеки"** імени Миколи Лисенка. У тїй біблїотецї крім инших, повинні находити ся в цїлости усї музичні твори великого Покійника.

Крім того завзиваємо усїх сьпіваків та любителів музики, а також драматичні дружини, щоб зголосились на нашу адресу в цїли з'орґанїзованя одного головного драматично-музично-сьпівацького Товариства і для вибору головного заряду тогож Тов-а. Такий головний заряд мав би під своєю рукою „Центрально-музично-драматичну Біблїотеку" та помагав би орґанїзувати: хори, банди, орхестри і драматичні кружки. Він міг би давати усяку директиву і провадити одноцїльний розвій згаданих дружин, достарчав би їм потрібних творів, нот і порад, і т. п. За недовгий час ми могли би оцїнити свої сили і спільно доконати неодного великого і гарного дїла.

Такі орґанїзації мають инчі народи; нераз виходить таке, що при великих оказіях виступає їх тисячу на один раз. В єдности сила — в єдности іде праця легко.

Нехай втрата, яку понесла Русь-Україна через смерть М. Лисенка, не піде на марно, бо нема нїчого злого, чогоб чоловік не міг обернути на свою користь.

Щоб дохід з вечерка був заґарантований, треба би тікети друкувати з маленьким бічним додатком (відтинком), на котрім належалоб випечатати слова: **Добровільний даток.** Треба також старати ся, щоб анї один тікет не був проданий без наддатку — нехай буде 5 ц., нехай хоть 1 цент, аби тільки був наддаток.

Як чистий дохід так і добровільні жертви просимо висилати на руки нашого касієра: А. Горбаль, 135 Main Str., Derby, Conn. Всякі инчі письма — на руки предсїдателя „Просьвітної Комісії".

З тих гроший витворить ся фонд для „Центральної Музичної Біблїотеки ім. М. Лисенка".

Кому потреба би було відчиту про Миколу Лисенка, нехай зголосить ся до нас, а ми вишлемо йому даром готовий відчит.

Всї надіслані гроші „П. К." поквітує в „Свободі" і в кождій иншій часописи, яку інтересовані сторони нам вкажуть.

Просилибисьмо наших П. Т. Родимців, щоб повідомляли нас на час о кождім вечерку чи концертї, аби мож про се оголосити в часописях (просимо подати, в яких).

До дїла, Братя і Сестри, до дїла, до єдности, до злуки, до розвитку! Не відкладаймо сеї справи на завтра, бо що сегодня зробимо, на завтра буде уже готове.

Адреса предсїдателя:

Dr. W. J. Sieminowicz,
1956 Armitage Ave., Chicago, Ill.

За „Просьвітну Комісію":
Др. В. Й. Сїменович, предс.
Е. Струтинська, секр.

ЖЕРТВИ НА ЦЕНТРАЛЬНУ БІБЛЇОТЕКУ, МУЗЕЙ І АРХІВ ДЛЯ АМЕРИКАНСЬКОЇ РУСИ.

Др. В. Й. Сїменович, Шікаґо, Ілл. по $5.00 для кождої з тих трох інституцій—разом $15.00.

ЖЕРТВИ ДЛЯ ЦЕНТРАЛЬНОЇ МУЗИЧНОЇ БІБЛЇОТЕКИ ІМ. М. ЛИСЕНКА В АМЕРИЦЇ.

Др. В. Й. Сїменович, Шікаґо, Ілл. $5.00

Іміґрація є сильно загрожена!

Біл анти-еміґраційний Бурнетта вже перейшов в Конґресі!

Кілька днів тому взад перейшов в конґресі Сполучених Держав біл Бурнетта (Burnett), який каже, що кождий чоловік, котрий схоче діставтись до Америки, мусить вміти читати принайменше в своїй матерній мові, в противнім разї буде йому вступ до Америки зборонений. За тим білом (проєктом) голосувало 178 послів, майже три четвертих всїх, а проти лиш 52.

В сенатї розглядали також сей біл Бурнетта, але не приняли його і то лишень длятого, що сенатори мають охоту приняти біл сенатора Dillingham-а, котрий жадає, щоби іміґрант знав не лишень читати але також і писати в своїй мові. Отже сенат вибрав комісию з трох сенаторів, котрі мають в тій справі порозуміти ся з подібною комісією вибраною конґресом, а вислід своїх нарад мають предложити конґресови і сенатови, нім ще прийде до послїдного голосованя в сенатї.

Маємо лиш кілька днів часу, щоби вислати петицію до президента Тафта, щоби він заложив „вето“ і не підписав того білю, та уділив авдієнції славянським народам, котрі би його лїпше поінформували.

Правда, саме заветоване президентом не вистарчає, бо конґрес може вдруге голосувати над тим білом-проєктом Бурнетта, а єсли за ним буде госувати дві третих конґресменів, так сей біл стане правом. Помимо сего той короткий ще час використаймо і шлім всї, чи то Брацтвами чи Товариствами як найскорше петиції, аби сей біл не став ся правом. Бо тодї тисячі нашого народа мусїли би вертати назад і хиба гинути з голоду в старім краю.

Петиції треба слати на руки J. M. Curley-а, конґресмена у Вашінґтонї.

Петиція, яку треба відписати читким письмом, а відтак підписати та прибити печатку, має ось такий зміст:

The President of the United States
White House,
Washington, D. C.

Mr. President: —

Whereas, it has been clearly demonstrated by the foremost economists, that Immigration is the direct outcome of, and is regulated by the demand for labor in this country, and that Immigration in its turn has stimulated and made possible the remarkable industrial development of the United States; and

Whereas, the findings of the Immigration Commission upon whose recommendation the Congress of the United States has passed the so called literacy test, are based chiefly on local conditions in some centers of Immigration and not on the whole of it; and

Whereas, the said literacy test is highly discriminating against some nationalities, and especially against those nationalities and classes of laborers, which are most needed in the United States, as is also shown by the foremost economists and official statistics; and

Whereas, the enactment of this law would not have any effect upon the Immigration as a whole, but merely would be a discriminating hardship upon the classes most needed here; and

Whereas, such legislative measure is utterly inconsistent with the fundamental principles of the American law and time honored American institutions; and

Whereas, we consider such measure as inhuman and un-American,

Therefore, we, the undersigned representatives of the ....

(Тут подати назву Братства або Товариства)

Branch No. .... of the Little Russian National Union of America, knowing your fearless stand for justice and truth, and

Knowing your impartiality and adhesion to a deep and a thorough study of the various social and economic problems during your administration; and

Knowing your firmness, sound principles and broad minded convictions,

Do hereby most earnestly and respectfully petition you to veto the aforesaid legislative measure which provides for a literacy test, and to send for reconsideration of our legislative body, the Congress of the United States.

And, we further implore you to reopen public hearings, and allow our representatives to be heard in this matter and to have it impartially and thoroughly discussed.

.... President.

.... Secretary.

Мирові переговори в Льондонї.

Дня 23 с. м. предложили сполучені балканські держави свої услівя-жаданя, на яких згодять ся заключити з Туреччиною мир. Понедїлкове засїданє тревало дуже коротко, не цїлої чверть години. М. Новакович, голова сербської делеґації, відчитав слїдуючі пункти: 1) Туреччина має зречи ся всїх земель в Европі по лінію від міста Родосто над морем Мармара до заливу Малястра над Чорним морем до міста Мідія. Ся лїнія віддалена яких 5 миль краєвих на захід від Чатальджі. Півостров Ґалліполї позістане при Турції. 2) Долю Альбанії рішать остаточно амбасодори великих держав. 3) Всї острови на Еґейськім мори має Туреччина відступити Греції. Також і ті острови, які заняла була Італія в послїдній війнї і хвилево має в своїм посїданю, мають припасти Греції. Остров Крета має бути прилучений до Греції. 4) Твердинї Адріянополь, Скутарі і Янїна має видати в руки воюючих держав. 5) Має заплатити воєнні кошти і за утриманє жовнїрів взятих в полон. Яку суму — скажуть пізнїйше. Чи Адріянополь має ся заосмотрити в живність, мають порішити о тім болгарські делеґати з турецькими.

Турецькі посли вислухали се мовчки і сейчас потім зажадали відложеня обрад аж до суботи 28. с. м., щоби вони могли порадити ся перше з правительством в Царгородї і аж тодї скажуть своє слово, на що можуть ся згодити а на що нї. В послїдуючій приватній розмові, яка тревала годину, заявили вони, що услівя суть за тяжкі і їх не можна буде приняти. Такої відповіди і сподївали ся балканські делеґати. В Льондонї є загально таке переконанє, що балканські держави в дечім уступлять із своїх жадань. Здогадують ся, що будуть вдоволені, наколи границю посунуть аж до ріки Маріци, так що границя Туреччини починала би ся від Енос, при гирлї ріки Маріци, ішла би на північ близько міста Кулелї-Бурґас а звідси на всхід до Чорного моря до міста Мідії. Острови близько берега Малої Азії належали би до Турції. Місто Солунь і навкруги него яких 100 миль анґл. стало би неутральним під опікою балканських держав.

Часописи в Царгородї суть страшно роз'ярені і перестерігають правительство і делеґатів, що їх не вислав край довершити самоубійства над собою і над турецькою державою. А воєнні круги покликали всїх офіцирів, які були на урльопі, щоби до 24-ох годин були вже в своїх полках. Межи Рішадом-пашою, головою турецької делеґації а Царгородом відбуває ся без перерви шифрована комунікація, але про зміст тих вістий скаже він аж в суботу. Між тим виразив ся, що предложеня балканських держав суть неможливі до принятя. „Як можемо пристати на такі понижаючі нас услівя — говорив Рішад-паша — коли ми перед самим заключенєм роз'єму три рази побили Болгар, а Греки, котрі і тепер провадять з нами війну, послїдними днями зістали побиті на мори коло Дарданелїв і на суши коло Янїни. (Біда лиш, що тепер вже нїхто не вірить в турецькі побіди). Ми пристали на роз'єм на виразне жаданє великих держав, щоби не проливати марно людської крови. Людськість вимагала заперестати провадити війну, людяність казала нам жадати від Болгар, щоби нам позволили доставити живности для Адріянополя. Але сполучені балканські держави перебрали міру“.

На се славянські делеґати відповіли, що вони, єсли заключили з Туреччиною роз'єм, то лишень тому, щоби Туреччина не потерпіла еще більшого пораженя, до чого деякі европейські держави не хотїли допустити. А вже сьміяти ся хоче, єсли вони жадають, щоби ми звернули їм Адніянополь або Скутарі або Солунь.

Туреччина, видячи грозяче їй небезпеченьство, пробує всїх средств, щоби ратувати себе. Вона знає, що небогато виторгує від держав, єсли вони будуть в єдности, а провадити війну з ними — боїть ся, отже старає ся поріжнити їх. Сербських, чорногорських і грецьких послів просила, щоби вони не налягали на здачу Адріянополя в руки Болгар, за те вона не буде робити їм жадних трудностий в їх жаданях територіяльних. А з Царгороду розсївають вісти, що Болгарія провадить переговори з Туреччиною на власну руку. Все те обчислене на се, щоби засїяти недовіре поміж союзниками. Та помимо сего балканські держави суть тепер о много сильнїйше з'єднані з собою, чим були на початку війни.

Ситуація в Европі все ще не є певна. Як Австрія так Росія тримають своє війско на поготівлю. Росія видала була розказ, що під тяжкою карою нїхто не сьміє подавати до публичної відомости про рухи війск. Австрія вправдї не є вже в так напружених відносинах з Сербією, бо то, що хотїла, отримала від неї, але чи між ними знова не заострить ся, сего не мож відгадати. Мобілїзація Австрії і її готовість до війни дуже не до смаку Чорногорі. Чорногорські делеґати довідали ся, що Австрія буде супротивляти ся, щоби Скутарі дістало ся Чорногорі, хиба тодї, коли Чорногора відступить Австрії одну високу гору льва (Loewehen), котра взносить ся над заливом катарським. В заливі катарськім є австрійська морська твердиня Катаро. Від моря тяжко її здобути, але від суші, особливо від Чорногори, з тої гори льва — дуже легко. Тому Австрія намовляє тепер Чорногору, щоби відступила їй сю гору (вона граничить між Дальмацією а Чорногорою), а Австрія за се згодить ся признати Скутарі-місто для Чорногори. Австрія, маючи в руках сю гору, зробила би Катаро найсильнїйшою твердинею і тодї була би вона правдивою панею цїлого Адрійського моря. Також з твердинї з сеї гори могла би панувати над столицею Чорногори Цетинїєю і цїла Чорногора була би по правдї в руках Австрії. Длятого чорногорські делеґати, дізнавши ся о плянах Австрії, заявили, що скорше всї Чорногорцї згинуть до одного, нїж мали би згодити ся відступити сю гору або зречи ся Скутарі. Чорногора, а також і Сербія, підозрівають Австрію, що вона тому тримає все своє війско на воєнній стопі, що на конференції амбасадорів, котрі зійдуть ся знова 2-ого сїчня 1913, вона схоче вимусити, щоби Альбанію зробити можливо найбільшу. Міста Прісренд і Скутарі а навіть Дякову зажадає прилучити до Альбанії. Се дуже не подобає ся Сербії і Чорногорі, бо Сербія хоче конче мати в своїх руках місто Прісренд, а Чорногора Скутарі.

В суботу зійшли ся були знов відпоручники всїх воюючих держав на наради. Рішад-паша відчитав услівя, на які Туреччина готова пристати. Услівя сї дуже богато ріжнять ся від тих жадань, які поставили Туреччинї сполучені балканські держави. Тому засїданє, позаяк славянські держави не могли сейчас в сїй справі відповісти, відложено до понедїлка. І як сьвіжі телеґрами доносять, сполучені балканські держави і Туреччина змодифікували услівя мира і є надія, що в недовгім часї запанує між ними мир.

о. Д. Хомяк.

КОЛЯДА.

(Сьпіваєть ся на арію „Вселенная веселися“).

Звісна новина зі Львова,
Що там наша „Рідна Школа“,
Щоб ляцьке ярмо розбити
І наш нарід відродити,
Закладає руські школи приватні.

І нарід весь став до бою
За сьвяту справу, за волю,
Останки сил добуває
„Рідну Школу“ спомагає
Жертвами, жертвами своїми.

І ми за школу згадаймо,
На коляду щедро даймо,
Щоби наша руська справа
В цїлім сьвітї не пропала
Від нинї, від нинї до віка!

(Заколядовані гроші відсилати на адресу: Austria, Lemberg, „Dnister“ кн. 6800, або на адресу „Свободи“).

ЖЕРТВИ НА ФОНД „РІДНА ШКОЛА“ В ГАЛИЧИНЇ.

Михайло Савочка, Ню Йорк, Н. Й.	$5.00
Осип Стеткевич, Джерзи Сіти, Н. Дж.	5.00
Броніслава Стеткевич, Джерзи Сіти, Н. Дж.	5.00
Андрій Радзіх, Дітройт, Міч.	1.00
Андрій Косоноцький, Водсворт, О.	1.00
Разом	$17.00

КВАДРАТОВІ МЕТРИ НА УКРАЇНСЬКИЙ ГОРОД У ЛЬВОВІ.

Андрій Радзіх, Дітройт, Міч.	$1.00
Андрій Косоноцький, Водсворт, О.	1.00
Павло Зятик, Ню Йорк, Н. Й.	1.00
Разом	$3.00
Оголошено в ч. 52. „Свободи“	20.00
Загальна квота	$23.00

ПОКВІТОВАНЄ.

Ч. 6454 Львів, дня 10-го XII. 1912.

До Хвальної Редакції „Свободи“
в Джерзи Сіти.

Отсим маємо честь повідомити Хвальну Редакцію, що вислані в місяцї жовтнї 470 К (чотириста сїмдесять Корон) на фонд „Рідної Школи“ в Галичинї на щадн. кн. „Днїстра“ 6800, ми одержали, за які складає Краєвий Шкільний Союз сердечну подяку. — З правдивим поважанєм, Краєвий Шкільний Союз у Львові: Л. Сальо, Ів. Кивелюк, Іван Джиджора, о. Омелян Ваньо, Михайло Павлик.

Від „Просьвітної Комісії Р. Н. С.“ в справі заложеня Центральної Бібліотеки, Музея і Архиву.

ЦЕНТРАЛЬНА БІБЛІОТЕКА.

Одною з найважнійших задач „Просьвітної Комісії“ побіч инчих, є заложене „Центральної Бібліотеки“ для ужитку всіх *американських Русинів*.

Ми так відорвались від материного пня, оставлені без жадних руських просьвітних жерел, що у нас і найелементарнійша праця на руськім поли майже не мислима. Ми крім бібліотечок десь-не-десь, нічого поважнійшого не маємо. У нас не тілько нема матеріялу, але ми навіть не маєм понятя, який і де той матеріял є і деб мож яку книжку купити. На поли просьвітнім випередили нас майже всі народи. Не згадуючи про високо культурні нациї, але ось такі поблизькі нам суіди як: Чехи, Поляки, Хорвати, Мадярн і т. п. — усі вони мають свої центральні бібліотеки, музеї і архиви.

Одиниця чи одиниці не в силі тому зарадити, але загалови, при малім зусилю і посьвяченю та щирій охоті, се не прийде так тяжко.

Єслиб від початку нашого побуту ту на земли американській ми заложили були таку бібліотеку та музей, що за велика користь була би для теперішного поколїня.

Отже „Просьвітна Комісія“ бере отсим на себе ініціятиву сего великого діла і відзиваєсь до цілого загалу Украйни-Руси: поможіть *собі* заложити *„Центральну Бібліотеку“!*

В першім ряді відзиваємось до найсьвідомійших одиниць, до Хв. Редакцій усіх руських часописий, без виїмку, і усіх руських інституцій видавничих: будьте ласкаві присилати до „Центральної Бібліотеки“ по одним примірнику своїх видавництв, почавши від нового 1913 року.

Дальше звертаємось до всіх авторів без ріжниці з щирою просьбою висилати до нашої „Центр. Бібліотеки“ по одним примірнику своїх видавництв.

В кінци просимо уклінно усіх сьвідомих людий, котрі би мали під рукою які злишні книжки, без ріжниці, якого змісту і в якім язиці друковані, щоби всилали їх до „Центральної Бібліотеки“.

За пересилку книжок, як і инчих річий до музея і архиву — на жадане „Пр. Комісія“ зверне всякі видатки чи то ту чи зі старого краю.

МУЗЕЙ.

Кожда добре загосподарована родина має свій власний дім, а в тім домі крім сьвітлиці і инчих комнат — комору і спіжарню. В коморі і спіжарни держить ґаздиня усяке добро родинне.

Таку велику родину становить кождий нарід. Чим для дому є комора і спіжарня, тим для народу цілого є музей і архив. Без бібліотеки нарід, як ґаздівство без шпихлїра; без музею і архиву — як дім без комори і спіжарні.

Нигде так дуже не відчуває чоловік потреби власного дому, як серед чужих людий. Нигде не даєсь чути брак музею так, як на чужині; бо не тілько, що сам нарід чуєсь ніжадрем, але гостя не має чим привитати.

Перша річ, яку звидже чужинець у великім місті — се музей. По музею судить він весь нарід: його добуток моральний і матеріяльний, його культуру і його становиско серед других націй. Тож, щоб музей був відбитком культури і житя якогось народу, мусить він містити усе, що той нарід мав, продукував і що тепер має і вироблює: усе, що з житєм і бутєм того народу звязане.

Нам потреба музея і архиву не тілько для чужинців, але еще більше для нас самих, для наших дітий, котрі роджені за морем, нікоди не побачать свого рідного краю, нашої питомої культури добутку. Чим ми їх привяжемо до своєї народности, наколи вони крім гірких слів та нарікання на тяжку долю, в старім краю, нич більше не чули, а еще менче бачили? Длятого ми мусимо наш музей так урядити, щоб він творив вірну відбитку житя нашого народу як тут за океаном так і в старім краю.

Перше всего: до нашого музея мусять ввійти строї (убраня) з теперішної доби, всіх відтінків народних. До тих строїв мали би доробитись відповідні фіґури (манекіни), котрі би відтворювали вірні типи нашого народу.

Друге: строї з доби княжої.

Трете: строї з доби козацької.

Четверте: в музею має знаходитись вироблене з відповідної маси в мінятурі (маленьке) село українське прим. в обємі одного квадратового метра. Мусить се бути докладна відбитка (копія) дійсного українського села: з хатами, садами, загородами, худобою, улицями, людьми, церквою, школою, корчмою і т. д.

Пяте: таке саме місточко.

Шесте: хата селянська, котрої би верх здіймав ся; в середині усе має бути вироблене і уставлене, як в типовій хаті селянській.

Семе: домашний промисл в старім краю повинен бути заступлений як найдокладнійше. Така вичерпуюча збірка сьвідчилаб о нашій культурі перед широким сьвітом, а також служилаб яко оказ нашого домашного промислу для чужих купців.

Осьме: в музею повинні знаходити ся усі характеристичні знаряди і річи, якими наш нарід в старім краю послугуєсь — від березової мітли, веретена, ціпа і так дальше.

Девяте: Річи, котріб характеризували житє і буте заморських Русинів: майнер і ціле його убране; знаряди, якими він послугуєсь при праци і т. п.

Десяте: в мінятурі відроблені майни (углеві закопи) як во вні так і на верха, бреха (забудоване), ваґони, ріжного рода окази вугля, при якім наші люди працюють і т. д.

Одинайцяте: взори цілі, або частково всіх тих річий, при яких наші люди працюють, прим.: при цигарах — циґара, при ножах — ніж або ножі, при сукні — кавалок сукна, при шовку — кусень матерії шовкової і т. д. До того, о скілько мож, повинні бути долучені фотоґрафії як закладу або фабрики, так і ґруп та поодиноких людий, розуміється, з відповідними обясненями.

Дванайцяте: фотоґрафії (з відповідними обясненями) усяких фарм в Стейтах, Канаді і Бразилії.

Тринайцяте: пробки фармерські усякого збіжа, продуктів рільних та ростин.

Чотирнайцяте: усякі поменчі зьвірята (випхані) характеристичні тим краям, у яких наш нарід жиє, прим. канадійські дикі зьвірі і птиці ріжного рода, а так само із Злучених Держав, в Бразилії і зі старого краю, прим. зазуля, сорока, щиґол, соловій, заяць і т. п. зьвірята, яких тут нема.

Пятнайцяте: гроші з ріжних країв, де наш нарід жиє.

Музей в такий спосіб уряджений, був би не тілько музеєм, але заразом служив би за матеріял, яким ми могли би послугуватись при всяких нагодах, прим. ми могли би уряджувати по виставах осібні українські павільони ту за морем, а нашу збірку з житя заокеанських Русинів переносити на виставу до старого краю. Деякі части сего музея, як село, місто, хату і ріжного рода фотоґрафії ми могли ужити до освідомленя нашої молодіжи по школах і читальнях, висилаючи з ними прелеґента по цілій Америці і Канаді. Не менче моглиб ми уживати того всего до ілюстрованя відчитів для Анґлійців і инчих народів. Вкінци булаб се неустаюча вистава нашого домашного промислу, котрої можнаб в разі потреби уживати до оголошеня по великих тутешних склепах.

АРХІВ.

При музею належалоб заложити і архів. Задача архиву булаб, зібрати що найважнійші дані і документи дотично історії житя і бутя нашого народу за морем.

На першім місци архів повинен зібрати фотоґрафії усіх народних інституцій: церквей, шкіл, фотоґрафії усяких ґруп, театральних товариств, характеристичних домів приватних, фотоґрафії визначнійших людий у кождій місцевости, фотоґрафії робітників при певних незвичайних роботах і т. д. і т. д. До сего повинно бути долучене обяснене.

Дальше, усякі писані і друковані документи, розпорядженя як своїх руських властий так і американських, усякі документи або їх відписи в справах духовних і цивільних, котріб могли послужити до історії певної місцевости або цілої заморської Руси-України. Прим. наш чоловік дістає „гомстед“ (ґрунт) за дармо від держави; документ такий мож відписати і надіслати до архиву яко взір. Або церков або дім народний закладаєсь. Списати історію тої праці, відписати документ, котрий вкладаєсь в угольний камінь і відослати до архиву — і тисячі инчих примірів.

В кождій місцевости повинен бути один або більше сьвідомих людий, котріб хронольоґічно, день за днем, списували, що важнійшого сталось у їх місцевости і ту книжочку що місяця відсилали до архиву. З таких записок і протоколів усяких зборів товариств, з усяких афішів представлень, концертів, балів і т. д. зібрав би ся обильний матеріял до історії заморської Руси. При тім сей матеріял становив би неоцінену вартість для всяких видавництв.

Се був би короткий образ того, що „Просьвітна Комісія“ розуміє під Центральною Бібліотекою, Музеєм і Архивом.

Отсим письмом просить „Просьвітна Комісія“ всіх щирих Русинів, допомочи нам перевести наші наміри в дійсність. Перший се раз Русь Американська відзиваєсь до Матери Руси-України в старім краю о поміч. Нехай отже попертє нашої просьби стане символом єдности між Матерю а її дітьми на чужині.

Заложені нами інституції не будуть власностию анї одного товариства, анї якоїсь ґрупи чи партії, але буде се власність цілого народу як тут за синим океаном так також там в ріднім краю. Сими інституціями ми взнесемось в ряди культурних народів, тож варто для такої великої цїли не пожалувати анї труду анї офири. Згуртуймо свої сили духові і матеріяльні в одно, а в короткім часі наші надії стануть дійсностию. Не відкладаймо сеї справи на завтра, а берім ся до діла таки зараз, еще сегодня.

Всі часописи заморські просимо ласкаво наші відозви передрукувати в „Свободі“.

Всі висилки просимо слати на адресу:

Ukrainian Central Library
(або Museum),
83 Grand St., Jersey City, N. J.

Приватну кореспонденцію просить ся слати на адресу:

Dr. W. J. Sieminowicz,
1956 Armitage Ave. Chicago, Ill.

За „Просьвітну Комісію“:
Др. В. Й. Сіменович, предс.,
Емілія Струтинська, секр.

Війна.

Відгук часу.

Гадюкою підкравшись тихо
До роду людського, війна,
Несе з собою тяжке лихо,
Злобу та смерть несе вона.
Бо допустили дипльомати,
Щоб загорів ся Ближній Схід:
Одним достануть ся потрати,
А другі дїждуть ся побід!
Шкода жінок та бідних дїток:
На конїт їх хижий капітал
Знов підіймає свій заробіток, —
Дорогоцінний ідеал!
Без жалю губить він народи,
Руїнує цїлії краї, —
І що йому чужі пригоди,
Де бачить вигоди свої?
Тут в бруд затопчуєть ся право,
Панує груба сила тут:
Слїпих борців химерна слава
Калїчить і життя і труд!
Простріляючи кулями груди,
Жаль забувають і любов,
Ворожим духом пяні люди,
Мов зьвірі, проливають кров...
Се — нїби добрі християни, —
Нї, бо Христос заборонив
Наносить нашим ближнім рани,
Та верх взяв сатанинський вплив:
Давно Євангельского Слова
Забули заповіти ми, —
Заволоділа сьвітом нова,
Фальшива віра Князя Тьми!...
Йому потрібно жертв без лїку,
Ненависть сїє тільки він,
Щоб не піднятись чоловіку
Вже більш з-під трупів та руїн...
Він праці чесної не хоче:
Рад придушить її у млї, —
Братерство дороге робоче
Жадає знищить на землї...
А гіршої немає кари,
Ніж ся убійницька війна,
Її пекельні пожари
Та море грізних бід без дна:
Лихе злодійство повне муки!...
Скорійш би Грек і Славянин
І Турок — простягнули руки
Друг-другу в ліпшу з всіх годин!
Нехай на мирну працю спільно
Племена рабські станутъ враз!
І розцьвіте їм мирний рай,
Де нинї бють ся мимовільно!

Сергій Бердяєв.

ПРИМІРНИЙ ПАТРІОТ.

„Що се за якийсь „Січовик“ на тім образку?“ — спитаєте. Се п. **Михайло Савочка**, родом з Ясенова пільного, пов. Городенка, в Галичині. Вже минуло 8 літ, як п. Савочка покинув рідний край і поселив ся в Ню Йорку, де й доси живе, зарабляючи поміж чужинцями на хліб щоденний. За весь той час п. Савочка не позабув за свою улюблену вітчину і займаєть ся дуже живо всякими старокраєвими справами. Він спровадив собі зі Львова січовий мундур, інтересуєть ся просьвітним рухом в Галичині і переписуєть ся навіть в тій справі зі своїми знакомими городенського повіта, яких має богато, бо його там усі знають. Найбільше тішить ся п. Савочка нашими рідними школами в Галичині, а на отворене українського університету чекає з великою нетерплячкою. З нагоди Різдвяних Сьвят зложив п. Савочка в нашій Редакції на „Рідну Школу“ $5.00, а пізнійше обіцяв жертвувати ще дещо на ту саму ціль. В імени „Краєвого Шкільного Союза“ у Львові, який опікуєть ся „Рідною Школою“, складаємо п. Савочці щире спасибіг за його щедру жертву і желаємо йому всякого гаразду та многих літ щасливого житя.

На Різдвяні дарунки!

Маємо богато книжок, ґрамофонів, листового паперу, карток і шопок, які надають ся на дарунки для своїх рідних або приятелів з нагоди Різдва і Нового Року.

Шопка Н-р. 8. = Ґльорія

ШОПКИ (ВЕРТЕПИ)

Чи може мати християнська родина ЩОСЬ КРАЩОГО на Різдво — як ВЕРТЕП?

Н-р 1.	6x7 цалів	.15
Н-р 2.	7x8 „	.25
Н-р 3.	9x10 „	.40
Н-р 4.	12x9 „	.50
Н-р 5.	12x16 „	.75
Н-р 6.	14x16 „	$1.00
Н-р 7.	з ангелами	1.25
Н-р 8.	22x20 цалів	2.50

Чудові картки на Рождество Христове, з образками цілої історії Рождества Христового. — Штука 5 ц., дозен 50 ц.

Шопка на почтових картках дуже гарно викінчена. — Штука 10 ц., 3 за 25 ц.

Звичайні дешеві картки на Різдво, дозен 25 ц.

Листовий папір з желанями на Різдво і на Новий Рік. — Дозен з ковертами 30 ц.

* КОЛЯДИ *

	ц.
Христос рожд ся (з нотами в 2-х частях)	60
Коляди або пісні на Рождество Христове	15
Коляди і щедрівки	20
Коляди (нове повне видане з нотами)	15
Kantyczki, Kolędy i Pastorałki	75
Kantyczka, zbiór kolęd	25

Найкращим дарунком в книжках

є такі:

Путь Паломника із сего сьвіта на будучий сьвіт 75 ц.

Велика Біблія 1073 сторін в гарній скіряній оправі $2.50. — Така сама оправлена в полотно $1.25.

Житє Сьвятих $5.00

Біблія Стар. і Нов. Завіта з обр. $4.00

ІСТОРІЯ УКРАЇНИ

Написана нашим професором найвисшої школи Мих. Грушевським. Книжка КОНЕЧНА для кождого, хто лише хоче дізнати ся хто ми, чиї сини, ким й защо закуті, ким й защо прибиті, ким й защо прогнані в студену Канаду. Книжка ся має до 500 сторін друку, 300 історичних образків і мап, а коштує брошурована $2.00, а гарно оправлена $2.75.

НОВІСТЬ! НА ДОВГІ ВЕЧЕРИ. НОВІСТЬ!

Товариська Забава

в питанях і відповідях на 50 картонах з поученем на двох картонах.

Дуже займаюча гра для молодих і старих при всякій нагоді. — Ціна 25 ц.

„КОБЗАР“

Тараса Шевченка 60 цт., з образками $1.00.

КАЛЄНДАРІ

на рік 1913-ий.

Купуйте і замовляйте завчасу, бо калєндарів кождого року не стає. — Руська Книгарня продає всі калєндарі танше як инші книгарні.

Приятель жовніра з 90 образками, з гарними історіями. Ціна одного примірника 30 ц.

Хлібороб, Калєндар для фармерів 30 ц.

Пресьвята Родина 30 ц.

Загальний Калєндар 75 ц.

Кишенковий Калєндар 10 ц.

Як утік Січинський з Діброви 10 ц.

Новий збірник українських пісень 25 ц.

Український Сьпіванник в 6 частях. Патріотичні, січові, історичні, станові, любовні, коломийки, 141 сторін 40 ц.

Наші каталоґи книжок і інструментів даром.

УВАЖАЙТЕ, що у Вінніпеґу є лише одна книгарня, що має книжки на складі і що вишле книжки скоро, — а то є стара адреса:

RUSKA KNYHARNIA

850 Main St., Winnipeg, Man., Can.

З ЕВРОПИ ДО АМЕРИКИ.

Сини і дочки всіх европейських націй, що прибувають до сих гостинних берегів, зістануть скорше чи пізнійше поглочені великою американською нацією. Сю ідею зобразив Йосиф Трінер, фабрикант славного Трінера Американського Елксіру Гіркого Вина, на своїм хорошім календарі на 1913 рік. Є там намальовані кораблі, прибуваючі до нюйорського порту з новими іміґрантами. Довкола образу находять ся дівчата ріжних народностий, а поміж ними в середині остаточний вислід — дівчина-Американка. Примірник сего календаря пішле ся кождому, хто надішле 10 цнт. на адресу:

JOS. TRINER,

1333—1339 So. Ashland Ave., Chicago, Ill.

ДАРОМ

сей гарний деревяний годинник, за який ми ґарантуємо, що буде йти добре три роки. Він є вартости $3.50, а ми даємо його ДАРОМ лише задля розголошеня нашої фірми. Числимо Вам лиш 90 центів за покрите коштів оголошень, опакованя і пересилки.

Посилайте гроші або почтові марки.

H. HOFFMAN & CO.,

237 East 12 St., NEW YORK CITY.

Приймаєть ся передплату на 1913 р. на велику двотижневу ґазету

„ІЛЮСТРОВАНА УКРАЇНА“.

„Ілюстрована Україна“ буде виходити від 1. січня 1913 р. що другої суботи у Львові на взір великих европейських ілюстрованих журналів. Часопись присьвячена найважнійшим справам української літератури, штуки, театрови, музики, науки, культурним інституціям. Ілюстрації з солідним викінченєм будуть давати всесторонний образ житя цілої України. Крім знимок з України будуть також ілюстрації до всіх важнійших подій на сьвіті. Напрям безпартійний, всеукраїнський.

Всіх Українців просимо присилати вже тепер фотоґрафії з українського житя як: знимки з артистичних творів, краєвидів, українських домів, театральних вистав і дружин, з січового та сокільського житя, всяких курсів, фестинів, прогульок і т. д.

Передплата виносить річно: в Австрії 8 кор., Росії 5 карб., Німеччині 8 марок, Америці 3 доляри. Поодиноке число коштує у Львові 32 сот.

Адреса редакції і адміністрації: „Ілюстрована Україна“ у Львові, ул. Сербська ч. 15. II. поверх.

Відвічальний редактор: д-р Іван Крипякевич.

РОДИМЦІ! ЧИТАЙТЕ І ДРУГИМ СКАЖІТЬ!

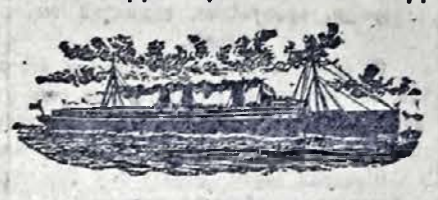

Телефон Orchard 6085

Час попирати своїх земляків, а не ворогів нашого народу. Загляньте у вільній хвилі до моєї канцелярії побіч руської церкви, а переконаєтесь, що знайдете там поміч і пораду у всіляких клопотах і справах старокраєвих судових, маєткових і військових. — Єсли хто з Вас має процес в краю, або хоче стягнути гроші від свого довжника в краю; хто має справу спадкову або хоче продати або купити ґрунт в старім краю — то знайде у мене совістну, фахову і дешеву пораду і поміч. Крім того продаю шифкарти на всі найліпші лінії і найтанше. До краю від 23 до 27 долярів, з краю до 28 дол.

Також продам фарми, доми і лоти в найлутших місцях по найдешевших цінах. — Порада безплатно. На листи відповідає ся відворотно.

H. CZARNECKI, 30 E. 7th Str., NEW YORK CITY.

РУСЬКИЙ ЛІКАР

Доктор СЕМЕН ШУЛЬЦ

39 E. 7th STR. (межи 2-ою а 3-ою евнею) NEW YORK, N. Y.

ЛІЧИТЬ ВСЯКІ СЛАБОСТИ ЖІНОЧІ, МУЖЕСЬКІ І ДІТОЧІ.

Найновійші апарати електричні. Пересьвітлюване і лічене лучами Roentgena.

Години ординацийні: від 8-ої до 9-ої рано, від 2-ої до 3-ої по полудни і від 6.30 до 8-ої вечером.

Памятайте адрес: 39 E. 7th St., New York, N. Y.

СЬВІТЛО ДЛЯ ДОМУ

до читаня як і до всякого домашного ужитку — найліпшою лямпою, яку можете купити, є лямпа Rayo.

Не разить, не миготить. Дає сьвітло лагідне і ясне. Rayo є дешевою лямпою і Ви не можете дістати ліпшого сьвітла за нияку ціну. Лямпи Rayo осьвітлюють понад три міліони домів.

ХОРОНІТЬ ОЧИ ДІТИЙ І СВОЇ ВЛАСНІ.

Rayo лямпи запалюєсь без зниманя скла і умбри. Легкі до чищеня і зміни кнота. Вироблені у всіляких формах і для всякого ужитку.

Копанє бараболь на фармі в сусідстві Бріджтон.

Позір! ЄЩЕ ЩОСЬ НОВОГО! Позір!

РОДИМЦІ! Тут подаємо понизше дещо нового про першу руську кольонізацію в West Milville, New Jersey. Се єсть справді правдива руська кольонізація, бо велике число руських родин позакуповували землю. Компанія навіть поназивала кілька стрітів по руськи. Фамілії, котрі у нас позакуповували, зачинають ся по троха спроваджувати до Мілвіл, бо задумують з весною управляти свою землю.

РОДИМЦІ: Чи не добре мати о чверть години ходу від міста Мілвіл і від фабрик свій кавалок землї і свою хату і мешкати межи своїми, чути ся якби в родиннім краю. Не один о тім думав, що се було би добре, але чи воно так єсть, як ся Компанія в своїх оголошенях писала і пише.

РОДИМЦІ! Що ми писали і пишемо, то нич більше, як лише щира правда. Титул власности маємо добрий. Хто купує за готівку, дістає без жадних перешкод і без жадних довгів чистий Guarantee Deed, т. зв. по нашому „Інтабуляція“. Хто знов купує на виплату, дістає контракт. При робленю контракту купуючий вимавляє собі, в який спосіб він може сплачувати: місячно, квартально, пів-річно або річно. Єсли хоче виплачувати місячно, то контракт робить ся з таким застереженем: Купуючий не мусить до двох місяців навіть повідомляти, чому не прислав (не приніс) своєї рати; єсли би не міг і по двох місяцях, то мусить повідомити Компанію і подати причину. В той час Компанія дає пільгу і чекає далї. Хто закупить і вложить задатку на 5 акрів 100 долярів, а вразї його смерти, то хотьби він ані одної рати не заплатив, то його спадкоємці без жадної доплати дістають чистий Guarantee Deed. — Зі сторони полуднево-східної наших ґрунтів нема навіть цілих 6 миль до великого міста Bridgeton, N. J. Bridgeton єсть містом повітовим, Cumberland County, і єсть осмим портовим містом в Злучених Державах. Має 54 фабрик ріжних виробів, котрі тут подаємо: 3 Glass Manufacturing Plants; 2 Gasoline Engine Works; 5 Machine Shops; Electric Light and Power Plant; 3 Shirt and Shirtwaist Factories; 3 Iron Foundries; 2 Artificial Ice Plants; 3 Candy Factories; 2 Flour Mills; Illuminating Gas Plant; Wrapper Factory; 7 Fruit & Vegetable Packers; Dye and Bleaching Plant; Hosiery Mill; Plant for Condensing Milk; Lithographing Plant; Silk Dress Factory; Ship Yard; Mould Making Plant; Plant for the manufacture of Dies and Presses of every size; Turkish Towels and Bath Robing; Carriages and Wagons; Printing Presses; Steel Castings; Baskets; Tin Cans; Brick; Gloves. — Спис фабрик міста Мілвіл подамо пізнійше. — Інтересовані приїжджайте, доки маєте добру нагоду, осудіть самі, чи не добре мати кавалок землї при великих містах та так численних фабриках і при щогодинній комунікації. — Перед приїздом просимо нас повідомити на понизшу адресу. Пишіть по руськи, бо в нашім бюрі занимають уряди Русини.

C 5

THE EUROPEAN COLONIZATION CO.,

441 DREXEL BUILDING, 5th and Chestnut Streets, PHILADELPHIA, PA.

Книжки

котрі можна дістати в друкарні „Свободи“:

Ангел та пустельник	15
Америка	15
Американець, веселий образ з житя народу	15
Бери та читай	30
Борба кляс і чому робітники організують ся	15
Весела книжочка з образками	35
В Старім і Новім краю	25
Гостина сьв. Николая, драматична гра для дітий	10
Доля галицької сироти	5
Дещо про зьвірята	30
Дещо про права і суди	10
Дорога до свідомости	10
Еміґрант	15
Журавлї	10
Жите, зарібки, організації і т. п. в Злуч. Державах	15
Зуб за зуб	10
Казки за Циганів	10
Коротка історія Руси	10
Коломийки	30
Капітал і праця	15
Казки про Жидів	15
Книжочка рахункова	50
Марія	10
Многострадальний народ	20
Народний рух австр.-угор. Русинів	15
Оповідане про Алі Бабу і сорок розбійників	20
О підземних скарбах	25
Оповідання про заздрих богів	10
Про нутро землї	25
Покуса	10
Про кінець сьвіта	15
Під прапором свободи. Вибір патріотичних декламацій	30
Рицар і смерть	5
Розмова Поляка з Русином	10
Релїґійні вірованя	20
Русько-анґлїйський тлумач	60
Слово ч. 5.	15
Слово ч. 6.	15
Сонник	30
Страшна пімста	20
Смерть	10
Степові люди	15
Страйк	20
Стріляй на смерть, робітнича драма	15
Товариська ворожка	15
Хто з чого жиє	15
Унїя в Америці	20
Які то є люди на земли, з 20 образками	50
Як мужик ходив до царя правди шукати	15
Через кордон	15
Хлопська доля	5

Молитвенники і книжки богослужебні та релїґійні.

Звичайна оправа.

Збoрник	1.90
Збoрничок	1.30
Новий Завіт	2.00
Псалтир	1.00
Бог Надежда Моя	1.00
Хліб душі	60
Хліб душі, латинськими буквами	84
Дорога	52
Дорога, малий	32
Друг душі	50
Горі Серце	34
Ізборник Церковний, малий	70
Ізборник Церковний, мал. лат. бук.	70
Коляди	15
Молитвенник, галицький	66
Псалтир, малий	1.20
Сокровище Души	80
Збoрничок	55
Збірник найкрасших пісень церк.	10
Ангельський хор, збірник народно-церков. пісень під ноти ч. І.	25
Ангельський хор, часть II.	5

Гарна оправа.

Бог Надежда Моя	2.00
Хліб Души	1.80
Хліб Души, латинськими буквами	2.00
Дорога	1.70
Дорога, малий	1.00
Друг Души	1.30
Горі Серце	1.10
Молитвеник	1.80
Молитвенник, латинськими буквами	1.80

Друки.

Книжки колекторські церковні 100 штук	7.00
Метрики шлюбні	3
Метрики смерти	3
Помяник за померших	10
Папір листовий з вінєтами, оден	2
Книжка для опікунів хорих	1.00

SVOBODA,
83 Grand Street, Jersey City, N. J.

Веселий кутик.

Чоловік будучности.

(Діяльог з недалекої будучности).

— Чи вмієте гарно писати?

— Ні, уживаю машини до писаня.

— Чи вмієте сьпівати?

— Ні, користаю з фоноґрафу.

— Чи вмієте грати на якімнебудь інструменті?

— Ні, послугуюсь автоматичним фортеняном.

— Чи вмієте шити?

— Ні, маю електричну машину до шитя.

— Чи вмієте рисувати або малювати?

— Ні, маю фотоґрафічний апарат.

— Чи єсьте витревалі в ходженю.

— Ні, їзджу електричним трамваєм (карою), зелізницею, моторовим ровером, самоходом і аеропляном (літаком).

— Чи маєте добрий зір?

— Ні, уживаю шкла.

— Чи маєте добрий слух?

— Ні, уживаю туби.

— Чи травите добре?

— Ні, уживаю медичних средств до травленя.

— Чи маєте добрий сон?

— Ні, уживаю наркотиків.

— Чи єсьте в силі виповісти в якійнебудь справі політичній, артистичній, літературній або иншій свою власну, особисту, незалежну гадку?

— Ні, належу до зорґанізованої партії політичної і свої переконаня приноровлюю до переконань партійних провідників. Що-до літератури і штуки, отримую свої імпресиї з часописий, а врештою йду за публичною опінією.

— Чи віддихаєте добре?

— Ні, уживаю штучного апарату респіраційного.

Чиж той „чоловік будучности“ не є вже почасти чоловіком теперішности?

Глагол.

Що є сьмішно?

Сьмішно є, наколи старий дідуган виявляє підліткови свою любов, а дівча приріжає йому, що його не зрадить.

Сьмішно є, наколи стара баба повісить ся з причини заводу в... любови.

Сьмішно є, наколи хтось оженить ся і аж доперва по шлюбі хоче дістати жінчин посаг.

Сьмішно є, наколи хтось спровадить ся до нового мешканя і думає, що по місяцю не підвисшить йому властитель ренту.

Сьмішно є, наколи хтось думає, що Поляки суть справедливими супроти Русинів.

Сьмішно є, наколи один чоловік пожичає від другого гроші і впевняє його, що „як найскорше з подякою“ зверне.

Сьмішно є, наколи трех „голих“ нуждарів закладає пожичково-щадничу касу.

Сьмішно є, наколи жінка пооббиває мужови лице, а він розповідає, що то від болю зубів воно так спухло.

Сьмішно є, наколи Луцик зарікає ся, що вже і не понюхає „ачіщеної“.

Сьмішно є, наколи хтось оженить ся зі старою бабою і думає, що вона „задре ноги“ а він забере її гроші.

Сьмішно є, наколи дає ся кому грубого бариша, а він його не бере.

Сьмішно є, наколи Австрія затягає 50 міліонів долярів пожички на „устаденє мира“, а сама горячково зброїть ся.

Сьмішно є, наколи двох „голих“ подибле ся в сальоні і один чекає на другого, аби зафундував.

Сьмішно є, наколи якийсь зять оповідає своїм знакомим, що любить свою свекруху.

Сьмішно є, наколи 80-літний старець стане вітцем і ще хвалить ся, що то його заслуга.

Але найсьмішнійше є, наколи муж пише одночасно два листи: один до жінки, другий до любовниці — і помилить ся так нещасливо в адресі, що лист до любовниці отримає жінка, а лист жінки отримає любовниця.

Глагол.

РОЗАЛІЯ СКУЛИЧ, пошукує свого мужа, котрий приїхав до Америки перед 10-ти роками. 5 літ тому перебував в Ню Йорку, а опісля десь виїхав. Він походить з села Бачина, пов. Старий Самбір. Жена його прибула тепер з краю і просить його, або тих, що знають о місци його побуту, донести о сім на понизшу адресу. За се дістане $5.00 нагороди.

Rosalia Skulycz,
c|o Mrs. Anna Miler,
414 E 20th St.,   New York, N. Y.

Головний Уряд „Р. Н. Союза“.

Духовний Отець:
о. Дмитро Хомяк, Simpson, Pa.

Предсідатель:
Дмитро Капітула, McAdoo, Pa.

Місто-предсідателька:
Марія Білик, Chicago, Ill.

Місто-предсідатель:
Василь Сувак, Whiting, Ind.

Секретар рекордовий:
Михайло Угорчак, Box 76, Jersey City, N. J.

Секретар фінансовий:
Семен Ядловський, Box 76, Jersey City, N. J.

Касієр:
Алексій Шаршонь, 524 Pine and Franklin Sts., Shamokin, Pa.

Контрольна Комісія:
о. В. Балог, Whiting, Ind.
Стефан Милянович, Jersey City, N. J.
Йосиф Ялечко, Ramey, Pa.

Радні:
Іван Ґлова, Shamokin, Pa.
Николай Ваверчак, Perth Amboy, N. J.
Володимир Каськів, Ansonia, Conn.
Петро Мотало, Chicago, Ill.
о. Мирон Данилович, Ansonia, Conn.
Андрій Гальчак, McKees Rocks, Pa.

Редактор „Свободи“:
Осип Стеткевич, 83 Grand Str., Jersey City, N. J.

Завідатель „Свободи“:
Андрій Савка, 83 Grand Str., Jersey City, N. J.

Головна Канцелярія „Р. Н. Союза“ находить ся під числом 83 Grand St., (у власнім домі) Jersey City, N. J.

Просьвітна Комісія.
Др. В. Сіменович, 1956 Armitage Ave., Chicago, Ill. — предсідатель.
А. Горбаль, 135 Main Str., Derby, Conn. — касієр.
Е. Струтинська, 714 Bickerdike Str., Chicago, Ill. — секр.
о. В. Балог, Whiting, Ind.
Д. Андрейко, New Britain, Conn.
Др. І. Копистянський, Shamokin, Pa.
Ю. Павчак, Brooklyn, N. Y.

РОЗМЕТ Р. Н. СОЮЗА ЗА МІСЯЦЬ СІЧЕНЬ 1913.

Член на ціле посмертне платить $1.00, а на половину посмертного $0.61.

ОГОЛОШЕНЄ.

Отсим повідомляє ся пп. місцевих урядників, що смертні листи для жінок членів або мужів членкинь суть готові і длятого, наколи вмре жена членови або муж членкині, місцевий уряд має сейчас написати по такий смертний лист до виповненя до фінансового секретаря Р. Н. С., а не робити так, як практикувало ся до тепер. Притім заявляє ся, що як смертні листи членів так смертні листи жінок членів чи мужів членкинь, а також просьби о запомоги членів, мусять бути точно виповнювані, бо в противнім разі звертати ся їх буде до поправи і вони не будуть принимані до відома.

За Голов. Уряд Р. Н. Союза:
Д. Капітула, предс.
С. Ядловський, ф. секр.

РУХ В ВІДДІЛАХ Р. Н. СОЮЗА.

НОРТГЕМПТОН, ПА. Сестр. Н. В. П. Д. Марії, від. 252, вибрало на річнім мітінґу отсей новий уряд: А. Федько, предс.; М. Будибас, заст. предс.; Ю. Олекса, кас.; К. Мічо, заст. кас.; М. Валло І., секр.; А. Мізак, заст. секр.; контрольна комісія: М. Мізак, Е. Будибас, М. Свала і М. Валло II.; доз. хорих: в Нортгемптон: З. Будибас і Т. Вах, в Алентавн: А. Кічак і М. Проєр.

АЛТУНА, ПА. Бр. Неп. З. Пр. Д. Марії, від. 145, подає до відома всім своїм членам, що на річнім мітінґу вибрано отсей новий уряд: Т. Сеньків, предс.; П. Заноточний, заст. предс.: М. Гринь, кас.; В. Левицький, заст. кас.; Н. Самсон, секр.; А. Шуган, заст. секр.; Н. Крамар, доз. хорих; Н. Петрас, дверник; тростиси: Н. Сеньків, М. Робак і М. Гринь. Мітінґи будуть відбувати ся кождої неділі по 14-тім о 1-ій год. пополудни. Просить ся всіх членів, щоби точно присилали всі свої належитости. — Н. Самсон, секр.

НЮ ЙОРК, Н. Й. Тов. „Зап. Січ“, від. 117, взиває всіх своїх членів на річний мітінґ, що відбуде ся дня 4. січня с. р., о год. 8-ій вечер, в галі Міллєра, ч. 134 Іст 7-ма улиця в Ню Йорку. На тім мітінґу всі старі урядники і контрольна комісія здадуть свої справоздання, а відтак наступить вибір нового уряду. Котрий член на тім мітінґу не явить ся, заплатить кару 50 ц., а урядник $1.00. — І. Відобрам, секр. фін.

ГУДСОН, Н. Й. Бр. сьв. Йосафата, від. 273. повідомляє всіх своїх членів, що річний мітінґ відбуде ся в неділю дня 19. січня с. р., у п. Петра Люблинецького (там де все). Неявивший ся член заплатить $1.00 кари, а урядник $1.50.

ҐЕРИ, ІНД. Бр. сьв. Арх. Михаїла, від. 322, повідомляє своїх членів, щоби у всяких братських справах удавали ся до секретаря відділу на адресу: Андрій Цебак, Box 269, Tolleston, Ind.

ДЖЕРЗИ СІТИ, Н. ДЖ. Бр. сьв. Івана Хрестителя, від. 270, подає до відомости всім своїм членам, що на річнім мітінґу, котрий відбув ся дня 22. грудня 1912 р. зістав вибраний слідуючий новий уряд на рік 1913-тий: В. Татомир, предс.; В. Гіль, секр.; К. Піддубчишин, кас.; І. Смеречанський, заст. предс.; І. Підгорецький, заст. секр.; Г. Білик, заст. кас.; контрольна комісія: А. Рубинович і С. Хитрин; дозорці хорих: Н. Баранік і І. Потонець; Ю. Гук, дверник; І. Хомінський, заст. дверника; організатор братства: С. Кіцей; І. Смеречанський капітан; А. Рубинович, заст. кап. — Місячні мітінґи будуть тепер відбувати ся кождого 15-го, а не як до тепер, що по 14-тім в середу. З всякими братськими справами належить удавати ся до секретаря на адресу: Василь Гіль, 998 Нюарк Аве., Джерзи Сіти, Н. Дж.

ВІЛКСБЕРІ, ПА. Бр. сьв. О. Николая, від. 99, подає до відомости, що дня 15. грудня 1912 р. відбув ся річний мітінґ, на котрім вибрано слідуючий новий уряд: А. Лаврів, предс.; О. Валігун, з. пр.; П. Герман, секр.; А. Голько, з. секр.; П. Ґулька, кас.; С. Лукач, з. кас.; Т. Шнур, записник; П. Лавний, Д. Малицький і Г. Куків, контр. комісія; І. Бурко, капітан; І. Добуш і І. Іванів, доз. хорих; М. Добуш, Н. Бедзик і М. Винник, хоружні; Г. Ґулька, господар; Г. Балко, дверник. Мітінґи будуть відбувати ся кождої другої неділі по першім. — А. Лаврів, предс.; П. Герман, секр.

ШІКАҐО, ІЛЛ. Бр. сьв. Василія Вел., від. 214, повідомляє всіх своїх членів, що річний мітінґ відбуде ся дня 19-го січня с. р. о годині 3-тій пополудни, в галі А. Катковича під числом 3310 Муспрат улиця. На тім мітінґу буде вибирати ся новий уряд і буде приниматі ся нових членів. Неявивший ся член заплатить 50 цнт., а урядник $1.00 кари. — М. Волянський, предс.; Н. Зелізко, кас.; В. Дзень, секр.

ВІЛМІНҐТОН, ДЕЛ. Бр. сьв. Івана Хрестителя, від. 247, повідомляє всіх своїх членів, що річний мітінґ відбуде ся дня 16. січня с. р. Довгуючі члени мають вирівнати всі свої залеглости, бо в противнім разі зістануть виключені з Братства і з Р. Н. Союза. Котрий член на тім мітінґу не явить ся, заплатить кару 50 ц., а урядник $1.00. — І. Борис, предс.; К. Левицький, секр.; М. Возьний, секр.

РАРІТАН, Н. ДЖ. Бр. сьв. Михаїла, від. 332, повідомляє своїх членів, що на річнім мітінґу, відбувшім ся 15-го грудня с. р. вибрано слідуючий новий уряд: Д. Лобюк, предс.; І. Бригіда, заст. предс.; Я. Данилюк, секр.; О. Филипчук, заст. секр.; І. Пастирнак, кас.; І. Кравець, заст. кас.; контр. комісія: Ю. Кухар, П. Ниволайчук і Е. Зарицький; Н. Антонийчук, капітан; Я. Тимчук, доз. хорих; Н. Данилюк, дверник. Мітінґи відбувають ся кождої 3-тої неділі по першім.

ЛІЗЕНРІНҐ, ПА. Бр. сьв. І. Хрестителя, від. 59, вибрало на річнім мітінґу отсей новий уряд: І. Александер, предс.; Ю. Шорій, заст. предс.; П. Коцан, кас.; А. Шаль, заст. кас.; А. Овад, секр.; П. Слисик, доз. хорих; Ф. Міляновський, хорунжий; П. Щепаник, дверник.

ДЕСЛОДЖ, МО. Бр. сьв. О. Николая, від. 225, вибрало на річнім мітінґу дня 8. грудня отсей новий уряд: І. Якимів, предс.; О. Баліґроцький, містопредс.; А. Кравець, секр. фін.; В. Петришин, секр. рек.; Ю. Бальшай, кас.; О. Маласич і І. Ґреськів, контр.; Я. Баліґроцький, І. Коваль, Н. Проць, П. Канюк і І. Лужицький, дозорці хорих; Я. Баліґроцький, капітан; А. Шрамяк, дверник; О. Ільчишин і Н. Щурик, хорунжі.

ПРЕДСТАВЛЕНЯ, КОНЦЕРТИ, БАЛІ І Т. П. ЗАБАВИ.

НЮ ЙОРК, Н. Й. Український Хор в Ню Йорку устроює в суботу, **дня 11. січня 1913** в гали церковній 28 Іст 7. стр. в Ню Йорку, о годині 8. вечером, представлене **„НІЧ ВИФЛЕЄМСКА“** ораторія сценічна в 4. діях а в 5. відслонах. **Дія І. Ожидане. Дія II. Хвиля ласки.** Дія III. Людська злоба. Дія IV. Пізнане правди і вертеп. — Особи: Ґусляр — п. О. Крук; І. Подорожний — п. Н. Барабаш; II. Подорожний — п. Н. Шавинський; Назарянин — п. П. Гринишин; І. жовнір — п. К. Ядловський; II. жовнір — п. Н. Тхір; І. Пастух — п. В. Лавришко; II. Пастух — п. Н. Ґуляґроцький; Молод. пастух — п. Г. Шумський; Ангел — п-на Ю. Батрак; Ірод — п. П. Перій; Дворянин — п. В. Шевчинський; Атаман — п. М. Марків; Ґаспар, Мелхіор і Валтазар, царі зі всходу — пп. Ю. Гайовий, В. Черватюк і А. Лаптута; Фарисей — п. С. Приймa; Праведний жид — З. Кіценюк; Пастух — п. І. Душка; Симеон, архієрей жидівський — п. К. Ядловський; Симеон, Якків Іоан і Петро, пастухи II. громади — пп. А. Денеґа, В. Ониськів, Н. Лялька і В. Ґольда. — Хори подорожних, пастухів, ангелів і дворян. — Режисер п. В. Кнігиницький, характеризатор п. М. Угорчак; — діріґент хорів п. М. Климко; музика Товариства музичного ім. М. Лисенка в Ню Йорку. — Вступ 75, 50, 35 і 25 центів.

АНСОНІЯ, ДЕРБІ І СЕЙМОР, КОНН. Представлене в 1. акті, **СЬВЯТИЙ НИКОЛАЙ МІЖ ДІТЬМИ** відбуде ся в Ансонії, Конн. дня 7-го січня о год. 5-ій — в Дербі в шкільній гали 8-го січня о год. 8-ій вечером — а в Сеймор 9-го січня о годині 8-ій вечер. Хор дітей відсьпіває гарні композиції коляд а деякі діти шкільні виголосять декламації. — Запрашаєсь всіх дооколичних Русинів. Гостям раді. Приходіть усі а не пожалуєте! Ся штука перший раз граєсь на американській земли.

ПЕРТ АМБОЙ, Н. ДЖ. Заряд Кружка драматичного в Перт Амбою подає до ласкавої відомости всім Родимцям, замешкалим по плейзах, належачих до парохії Перт Амбой, що в сам день Різдва Христового, вівторок дня 7-го січня 1913 р. відограє ся представлене театральне **„ВИФЛЕЄМСКИЙ ВЕРТЕП“**, сценічний образ на Рождество Христове, в великій гали Нікодима на Стейт стр. Початок точно о год. 7.30 вечером. На се представлене сердечно всіх запрашає ся. — За Кружок драм.: Іван Переговський, управитель хорів; Юл. Зволинська, режісерка; Андрей Бажан, касієр і менаджер.

ЕЛІЗАБЕТ, Н. ДЖ. **ДРУГИЙ ВЕЛИКИЙ ВАЛЬ** уряджує Братство сьв. Василія, від. 289 Р. Н. Союза, **дня 14. січня 1913 р.** (Новий Рік) в гали Чурчака, 154 Фронт стр. Початок о год. 4. пополудни. Тікет 25 цнт. За добру забаву ручить — Комітет.

МОНЕССЕН, ПА. В неділю дня 12-го січня 1913 р. відограє ся велике представлене **„ВИФЛЕЄМСЬКИЙ ВЕРТЕП“**, сценічний образ на Рождество Христове в 4-ох актах, в Стар Тиейтер на 6 улици о 7.30 вечер. Бежісер і управитель хорів д. С. Лабойко. Вступ 50, 35 і 25 цнт. Діти 10 цнт. Впов. Родимців так з Монессен як і околиці запрашаємо на се представлене, бо воно заповідаєсь гарно. Хто прийде, той не пожалує.

НЮАРК, Н. ДЖ. Товариство „Український Боян“ відограє історичну драму в 4-х актах **„ВЕРТЕП“**, в неділю по Рождестві Христовім, **дня 12-го січня 1913 р.** в церковній гали на Корт стр. Особи: Ірод, цар жидівський — Г. Дідоха; Ґаспар, цар Перзії — Н. Матульський; Мелхіор, цар Арабії — М. Паньківський; Балтазар, цар Сави — В. Конопада; Фарисей — С. Дзюбатий; Праведник — Й. Дзюбатий; Архієрей — В. Цимбаліста; Ангел — А. Базарніцка; Яків, старий пастир — І. Ткач; Авраам, пастир — Г. Воскобойник; Ісаак, пастир — П. Лобур; Симеон, пастир — М. Зелінський; Юда, пастир — Й. Дзюбатий; Назарянин, старець — М. Зелінський; 1. Подорожний — В. Конопада; 2. Подорожний — Г. Воскобойник; 1. Жовнір — Т. Починок; 2. Жовнір — М. Ґураль; Служащий — Гладкий; Дворяни — Н. Школяр. Дворяни — нарід. Режісер і діріґент хорів д. Т. Каськів. Ціни місць 25 центів. Початок точно о годині пів до 8-ої веч. — Просимо всіх щирих Русинів і Русинок з Нюарк і околиці, а також всі Братства і Товариства Нюарські о як найчисленнійшу участь в тім великім сьвяті. Але не лиш самі приходіть, а й других зі собою беріть на се красне представлене „Вертеп“.

При сій нагоді запрашаємо Вп. Публику на представлене **„Ой не ходи Грицю та на вечерниці“**, яке відбуде ся в слідуючу неділю дня 19-го с. м. в сій самій гали. — Комітет.

ВІЛМІНҐТОН, ДЕЛ. Аматор. Кружок відограє в гали церковній дня 7. січня с. р. (на саме Рождество), точно о год. 6-тій вечером, велике театральне представленя **„НІЧ ВИФЛЕЄМСКА“**, ораторія сценічна в 4-ох актах. Режісер п. Петро Левицький. Вступ від особи 25 цнт. — На се дуже цікаве і поучаюче представлене запрошує ся щиро всіх вілмінґтонських і околичних Русинів та Русинок. Прийдіть, Братя і Сестри, як найчисленнійше, а певно не пожалуєте свого труду. За супокій і порядок ручить — Комітет.

ОБУРН, Н. Й. Товариство „Боян“ уряджує в день Рождества Христового дня 7. січня 1913 о годині 8. вечером в гали Стефана Кащака представлене **„ВЕРТЕП ВЕФЛЕЄМСЬКИЙ“**. На тоє представлене запрашає товариство Боян всіх Русинів з Обурн і околиці.

Не забувайте, Земляни, за старий край! Збирайте датки на „Рідну Школу“ і инші народні потреби!